
**Potrzeby w obszarze systemu wsparcia
na rzecz osób niepełnosprawnych w
opinii pracowników ośrodków pomocy
społecznej, powiatowych centrów
pomocy rodzinie oraz organizacji
pozarządowych działających na rzecz
osób niepełnosprawnych na terenie
województwa lubelskiego**

RAPORT KOŃCOWY

LUBLIN, październik 2013

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

Zamawiający:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie

Ul. Zana 38, 20-601 Lublin

www.rops.lubelskie.pl

Wykonawca:

„EU-CONSULT” Sp. z o.o.

Ul. Wały Piastowskie 1, 80-855 Gdańsk

Tel. (058) 307-44-06

www.eu-consult.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

Spis treści

1. Wykaz użytych skrótów	6
2. Wprowadzenie.....	7
3. Metodologia badawcza.....	9
3.1. Zastosowane metody i techniki badawcze.....	9
3.2. Próba badawcza.....	10
3.2.1. Badanie jakościowe (IDI)	10
3.2.2. Badanie ilościowe (CATI).....	11
4. Potrzeby w obszarze systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie województwa lubelskiego w świetle przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych.....	18
4.1. Niepełnosprawność w województwie lubelskim.....	18
4.2. Formy wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych a obowiązujące akty prawne	24
4.2.1. Formy wsparcia oferowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej.....	30
4.2.2. Formy wsparcia oferowane przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie.....	33
4.2.3. Wsparcie udzielane przez badane ośrodki i organizacje.....	34
4.3. Zjawisko niepełnosprawności w ocenie badanych pracowników OPS/PCPR oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych	37
4.4. Efektywność form wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych	39
4.4.1. Najbardziej efektywne formy wsparcia.....	40
4.4.2. Najmniej efektywne formy wsparcia.....	42
4.5. Ocena systemu wsparcia w zakresie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych w regionie.....	45
4.5.1. Elementy tworzące system wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych ...	45

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

4.5.2.	Ocena istniejącego systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych..	47
4.5.3.	Kluczowe potrzeby w zakresie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych	53
4.6.	Deficyty w obszarze systemu wsparcia osób niepełnosprawnych w regionie...	55
4.7.	Problemy i bariery w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych	59
4.8.	Współpraca podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych.....	62
4.8.1.	Współpraca instytucji pomocy społecznej z innymi instytucjami	62
4.8.2.	Współpraca organizacji pozarządowych z innymi instytucjami	64
4.9.	Rozwiązania wpływające na wzrost efektywności systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych.....	66
5.	Podsumowanie.....	68
6.	Załączniki	71
6.1.	Scenariusz indywidualnego wywiadu pogłębionego (IDI) z pracownikami merytorycznymi zajmującymi się udzielaniem wsparcia osobom niepełnosprawnym w PCPR.....	71
6.2.	Kwestionariusz wywiadu telefonicznego (CATI) z terenowymi pracownikami socjalnymi OPS.....	72
6.3.	Kwestionariusz wywiadu telefonicznego (CATI) z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych	76
7.	Spis tabel, rysunków, wykresów, map.....	81
7.1.	Spis tabel	81
7.2.	Spis rysunków	81
7.3.	Spis wykresów	82
7.4.	Spis map.....	83

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

8. Źródła 84

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

1. Wykaz użytych skrótów

TABELA 1. SPIS WYKORZYSTANYCH SKRÓTÓW

SKRÓT	ROZWINIĘCIE SKRÓTU	TŁUMACZENIE
CATI	Computer Assisted Telephone Interview	Wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo
DPS	Dom pomocy społecznej	
DR	Desk research	Analiza danych zastanych
EFS	Europejski Fundusz Społeczny	-
GOPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	-
IDI	In-Depth Interview	Indywidualny wywiad pogłębiony
IOB	Instytucje otoczenia biznesu	-
JST	Jednostka samorządu terytorialnego	-
KRUS	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	-
MCPR	Miejskie Centrum Pomocy Rodzinie	-
MOPR	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	-
MOPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	-
MGOPS	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	-
MNiSW	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego	-
MPiPS	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	-
NGO	Non-governmental organization	Organizacje pozarządowe
NSP	Narodowy Spis Powszechny	-
ON	Osoba niepełnosprawna	-
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej	-
PCK	Polski Czerwony Krzyż	-
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	-
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	-
PO KL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	-
ŚDS	Środowiskowy dom pomocy	-
PUP	Powiatowy Urząd Pracy	-
WTZ	Warszaty terapii zajęciowej	-
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy	-
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych	-

Źródło: Opracowanie własne

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

2. Wprowadzenie

Badanie społeczne pn. „Potrzeby w obszarze systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych w opinii pracowników ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrum pomocy rodzinie oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie województwa lubelskiego” zostało zrealizowane przez firmę EU-CONSULT Sp. z o.o. na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie i było współfinansowane ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”. Wnioski i rekomendacje zostały opracowane przez Pawła Trojanowskiego, niezależnego eksperta z dziedziny niepełnosprawności, posiadającego tytuł doktora socjologii, pracownika naukowego Uniwersytetu Wrocławskiego.

Badanie zostało przeprowadzone z trzema grupami respondentów z terenu województwa lubelskiego:

- Pracownikami merytorycznymi zajmującymi się udzielaniem wsparcia osobom niepełnosprawnym w powiatowych centrach pomocy rodzinie,
- Pracownikami socjalnymi pracującymi w rejonach opiekuńczych,
- Przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

Celem głównym badania była diagnoza potrzeb w zakresie rozwiązań usprawniających system wsparcia osób niepełnosprawnych. Poza celem głównym wyodrębnionych zostało dziewięć celów szczegółowych oraz odpowiadających im pytań badawczych (Tabela 2).

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

TABELA 2. CELE SZCZEGÓŁOWE ORAZ PYTANIA BADAWCZE

LP.	SZCZEGÓŁOWE CELE BADAWCZE	PYTANIA BADAWCZE
1.	Przedstawienie form wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych w świetle obowiązujących aktów prawnych (między innymi ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r.).	Jakie są dostępne formy wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych w świetle obowiązujących aktów prawnych?
2.	Określenie potrzeb w zakresie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych, w szczególności w rehabilitacji społecznej i zawodowej.	Które formy wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych należy uznać za najbardziej efektywne?
3.	Skatalogowanie deficytów w obszarze systemu wsparcia osób niepełnosprawnych w opinii pracowników ośrodków pomocy społecznej powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.	Które formy wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych są najmniej efektywne?
4.	Zdiagnozowanie problemów i barier w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych (w tym wynikających z obowiązujących aktów prawnych i organizacji pracy instytucji).	Jakie są kluczowe potrzeby w zakresie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych, w szczególności w rehabilitacji społecznej i zawodowej?
5.	Skatalogowanie najbardziej efektywnych form wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych.	Jakie deficyty można zauważyć w obszarze systemu wsparcia osób niepełnosprawnych?
6.	Skatalogowanie najmniej efektywnych form wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych.	Jakie są najważniejsze problemy i bariery w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych?
7.	Ocena współpracy PCPR i OPS z innymi instytucjami (między innymi NGO, PFRON, Służba Zdrowia).	Jak oceniana jest współpraca instytucji pomocy społecznej (PCPR oraz OPS) z innymi instytucjami (m.in. NGO, PFRON czy placówki służby zdrowia)?
8.	Ocena współpracy organizacji pozarządowych z innymi instytucjami (między innymi z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, PFRON, Służbą Zdrowia).	Jak oceniana jest współpraca organizacji pozarządowych z innymi instytucjami (m.in. z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, PFRON, placówkami służby zdrowia)?
9.	Sformułowanie rekomendacji dotyczących rozwiązań, które zwiększyłyby efektywność systemu wsparcia osób niepełnosprawnych – w/w rekomendacje zostaną sformułowane przez niezależnego eksperta zajmującego się problematyką niepełnosprawności.	Jakie rozwiązania mogłyby wpłynąć na wzrost efektywności systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych?

Źródło: Opracowanie własne

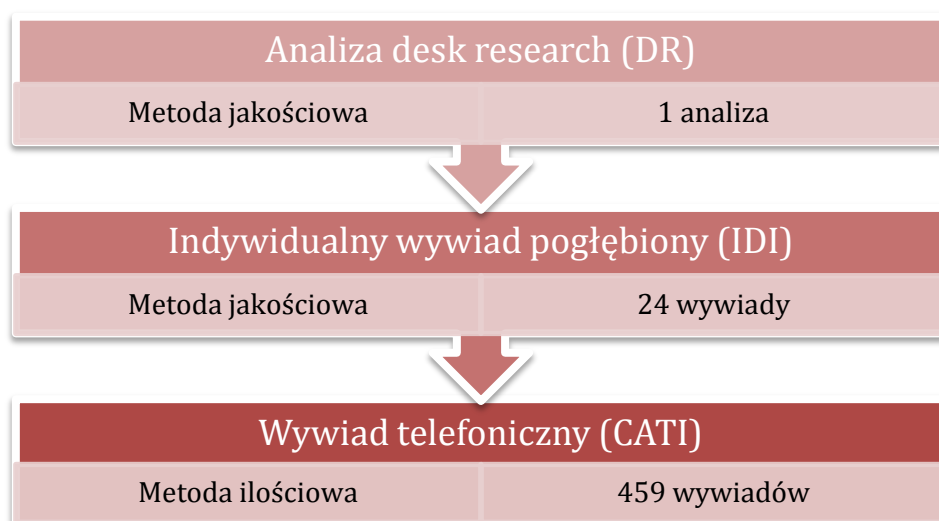
„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

3. Metodologia badawcza

3.1. Zastosowane metody i techniki badawcze

W procesie badawczym Wykonawca wykorzystał metody ilościowe oraz jakościowe. Szczegółowe informacje na temat zastosowanych metod i technik przedstawiono w dalszej części rozdziału (Rysunek 1).

RYСУNEK 1. PODSUMOWANIE ZASTOSOWANYCH METOD I TECHNIK BADAWCZYCH

Źródło: Opracowanie własne

ANALIZA DANYCH WTÓRNYCH (DESK RESEARCH)

Desk research to metoda badań społecznych, która zakłada szczegółową analizę, scalanie oraz przetwarzanie danych wtórnych z różnych źródeł. Metoda pozwala na uzyskanie wysoce obiektywnych informacji i stanowi doskonały wstęp do dalszych badań. Wyniki uzyskane w trakcie analizy danych zastanych służą do realizacji kolejnych etapów badania, przede wszystkim nakierowując zespół badawczy na pewne konkretne problemy, które można pogłębić i wyjaśnić w wyniku realizacji badań reaktywnych.

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

**INDYWIDUALNY WYWIAD
POGŁĘBIONY (IDI)**

Indywidualny wywiad pogłębiony polega na przeprowadzeniu ustrukturyzowanej rozmowy z daną osobą. Ma na celu uzyskanie konkretnych informacji w sposób planowy i metodyczny według określonego schematu, zwanego scenariuszem wywiadu. Standaryzacja poruszanych zagadnień, a w szczególności celu rozmowy, pozwala na uzyskanie informacji istotnych z punktu widzenia celów badania. Charakter rozmowy i duża swoboda w komunikacji ułatwiają zaś pogłębianie poruszanych zagadnień i wyjaśnianie zdiagnozowanych zjawisk. Indywidualne wywiady pogłębione pozwalają przede wszystkim na odpowiedzenie na pytanie dlaczego dane zjawisko występuje, a nie samo proste stwierdzenie jego występowania.

**WYWIAD TELEFONICZNY
WSPOMAGANY KOMPUTEROWO
(CATI)**

Wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo to doskonała technika służąca do realizacji badań ankietowych. Pozwala w krótkim czasie dotrzeć do dużej liczby respondentów i uzyskać od nich niezbędne informacje. Jej główną przewagą nad osobistym wywiadem kwestionariuszowym jest znacznie ułatwiony kontakt z respondentem, który może być nieobecny w swoim mieszkaniu lub siedzibie w danym terminie. Wywiad telefoniczny można przeprowadzić z respondentem bez względu na porę i miejsce jego pobytu. Nie absorbuje on również szczególnie czasu ani respondenta ani ankietera. Prowadzenie wywiadów za pomocą telefonu znacznie niweluje także efekt ankieterski, który może negatywnie wpływać na wiarygodność uzyskiwanych informacji.

3.2. Próba badawcza

3.2.1. Badanie jakościowe (IDI)

Wywiady przeprowadzone zostały z pracownikami merytorycznymi zajmującymi się udzielaniem wsparcia osobom niepełnosprawnym w powiatowych centrach pomocy

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

rodzinie. Dobór próby miał charakter całościowy, co oznacza, że łącznie zrealizowano **24 wywiady IDI** (z przedstawicielami 20 PCPR w powiatach ziemskich i 4 w powiatach grodzkich).

3.2.2. Badanie ilościowe (CATI)

Na potrzeby badania przeprowadzonych zostało **434 wywiadów telefonicznych** w dwóch grupach respondentów, którzy zostali dobrani celowo – były to osoby posiadające wiedzę z badanego zakresu:

- Pracownicy socjalni zatrudnieni w OPS (**333** wywiady CATI – założona liczba to 350 wywiadów).
- Przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych (**101** wywiadów CATI – założona liczba to 100 wywiadów).

W trakcie realizacji badania ilościowego pojawiły się trudności, w wyniku których nie udało się zrealizować zakładanej liczby wywiadów CATI z pracownikami zatrudnionymi w ośrodkach pomocy społecznej. Na etapie metodologii założono przeprowadzenie 350 wywiadów, finalnie udało się zrealizować 333. Problemy związane z realizacją badania wynikały przede wszystkim z dużej ilości obowiązków nałożonych na pracowników socjalnych w OPS. Mimo wielokrotnych prób skontaktowania się ze wspomnianymi ośrodkami, niektóre z nich odmówiły udziału w badaniu, w niektórych z kolei udało się przeprowadzić badanie z mniejszą, od pierwotnie założonej, liczbą pracowników.

3.2.2.1. Charakterystyka badanych przedstawicieli OPS

Na terenie województwa lubelskiego funkcjonuje 209 ośrodków pomocy społecznej realizujących zadania gminy w zakresie pomocy społecznej (OPS, GOPS, MOPS, MGOPS) oraz 4 w miastach na prawach powiatu, które realizują zadania gminy i powiatu (MOPS, MOPR, MCPR). Wśród ośrodków znajduje się:

- 186 OPS/GOPS (87%),
- 21 MOPS (10%),
- 2 MGOPS (1%),

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

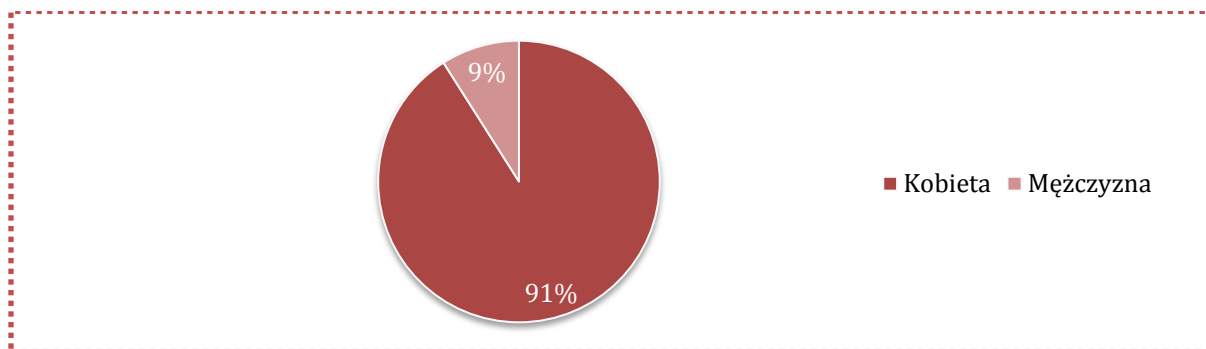

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

- 4 MOPS/MOPR/MCPR (2%).

Na potrzeby badania przeprowadzono ankiety z przedstawicielami 209 ośrodków pomocy społecznej w województwie. Pracownicy OPS dobrani zostali z terenu każdej gminy województwa, w tym z 4 miast na prawach powiatów, na podstawie danych ze Sprawozdania MPiPS-03-R za I-XII 2012 r., zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej, zgodnie z którą 1 pracownik przypada na 2000 mieszkańców. Próbę badawczą opracowano na podstawie liczby pracowników socjalnych w rejonach opiekuńczych. Podział został dokonany proporcjonalnie. W ramach badania ilościowego przebadano 27% pracowników socjalnych w rejonach opiekuńczych. Wśród ankietowanych przedstawicieli ośrodków pomocy społecznej dominowały kobiety, stanowiące 91% grupy (Wykres 1).

WYKRES 1. PŁEĆ ANKIETOWANYCH PRZEDSTAWICIELI OPS

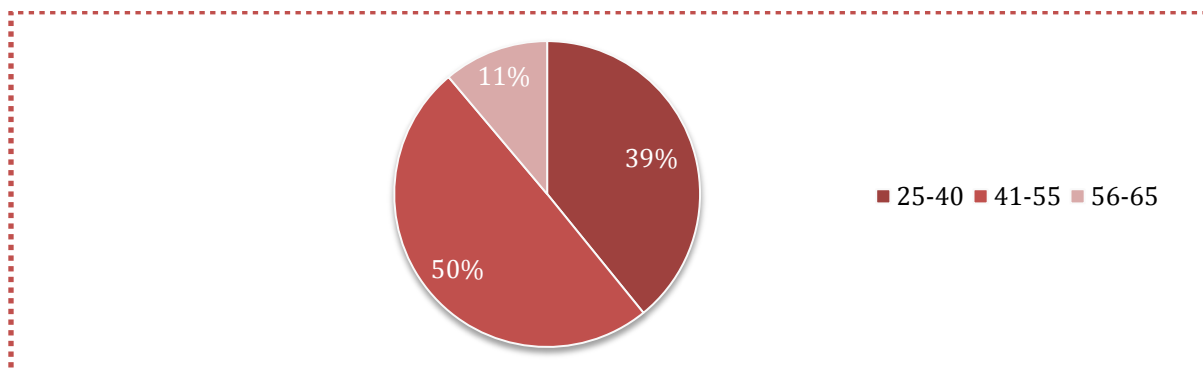
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej działających na terenie województwa lubelskiego, n=333

Dominującą część badanych zatrudnionych w OPS stanowiły osoby w wieku 41-55 lat (50%), ponad 1/3 respondentów (39%) to pracownicy w wieku od 25 do 40 lat, a pozostałe 11% to osoby w wieku od 56-65 lat (Wykres 2).

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

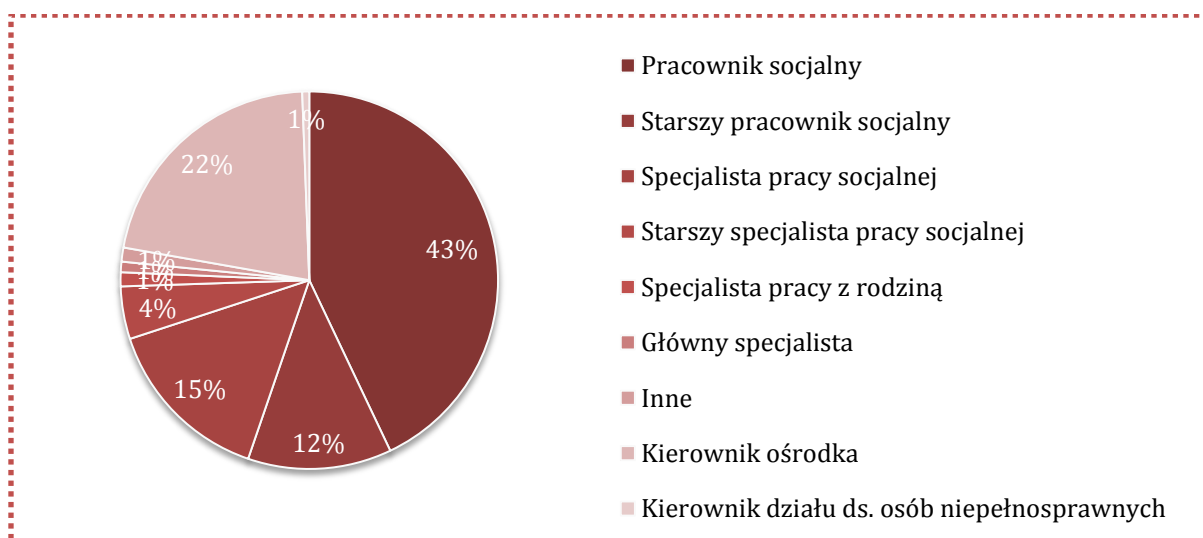
WYKRES 2. WIEK ANKIETOWANYCH PRZEDSTAWICIELI OPS

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej działających na terenie województwa lubelskiego, n=333

Blisko połowa ankietowanych (43%) to osoby zatrudnione na stanowisku pracownika socjalnego, na drugim miejscu znaleźli się kierownicy OPS (22%). Pozostałe stanowiska reprezentowane były głównie przez specjalistów pracy socjalnej (15%) oraz starszych pracowników socjalnych (12%) (Wykres 3).

WYKRES 3. STANOWISKO ANKIETOWANYCH PRZEDSTAWICIELI OPS

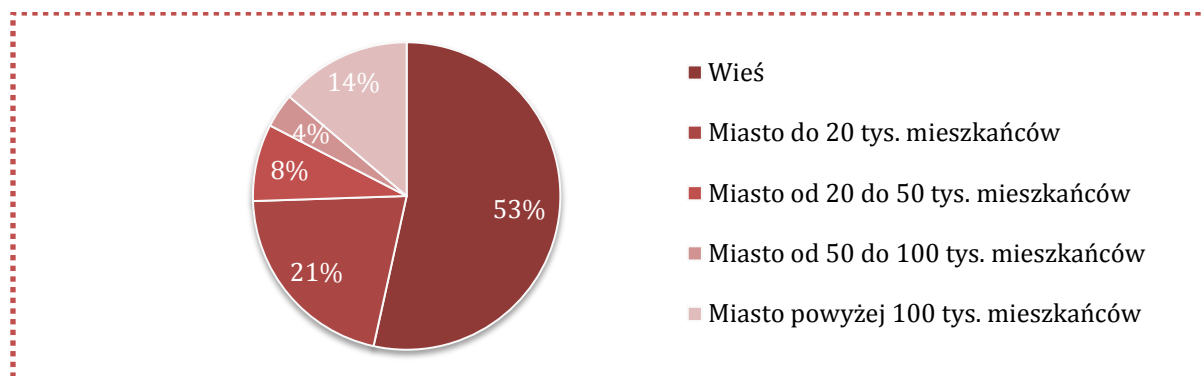

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej działających na terenie województwa lubelskiego, n=333

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

Badane jednostki były zlokalizowane głównie na wsiach (53%), w miastach do 20 tys. mieszkańców (21%) oraz w miastach liczących powyżej 100 tys. osób (14%) (Wykres 4).

WYKRES 4. LOKALIZACJA JEDNOSTEK ZATRUDNIAJĄCYCH ANKIETOWANYCH PRZEDSTAWICIELI OPS

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej działających na terenie województwa lubelskiego, n=333

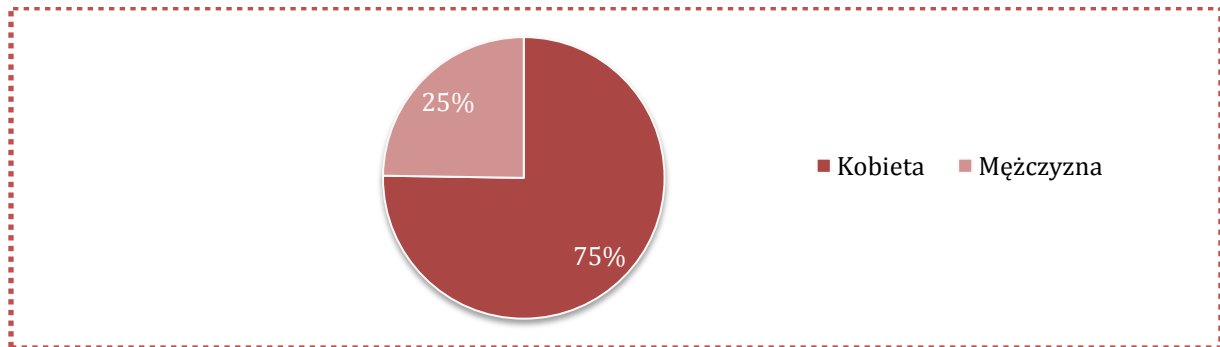
3.2.2.1. Charakterystyka badanych przedstawicieli NGO

Na terenie województwa lubelskiego działa 497 organizacji pozarządowych, które w opisie obszaru działalności zadeklarowały działanie na rzecz osób niepełnosprawnych¹. Dobór próby do badania miał charakter losowo-kwotowy. Najpierw zostały wyodrębnione organizacje działające w poszczególnych powiatach, a następnie kontaktowano się z losowanymi numerami dostępnymi w bazie telefonicznej. Wykonawca zrealizował badanie ankietowe w grupie 81 organizacji, z uwzględnieniem ich lokalizacji, tj. skontaktował się z NGO działającymi na terenie wszystkich powiatów województwa. Wśród badanych przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych było trzykrotnie więcej kobiet (75%), niż mężczyzn (Wykres 5).

¹ <http://bazy.ngo.pl/> [Dostęp na dzień: 13.09.2013]

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

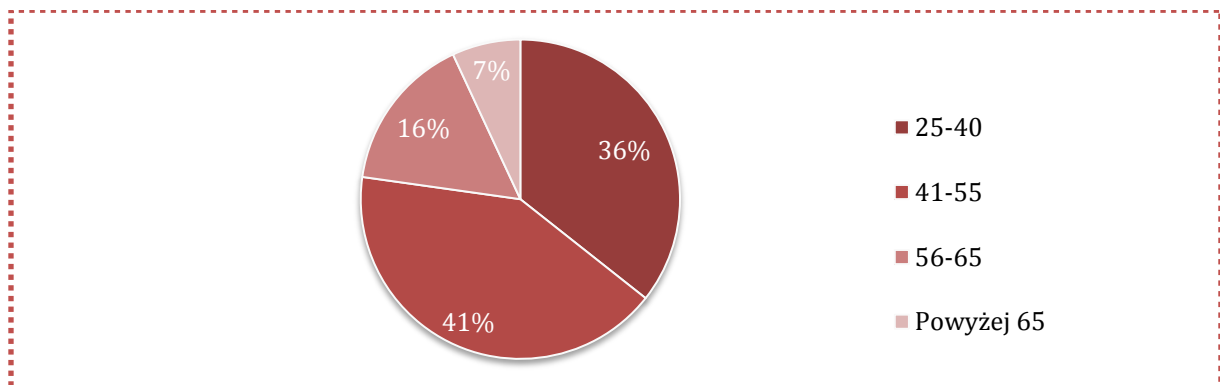
WYKRES 5. PŁEĆ ANKIETOWANYCH PRZEDSTAWICIELI NGO

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na terenie województwa lubelskiego, n=101

Ankietowani to przede wszystkim osoby w wieku 41-55 lat (41%), a także osoby pomiędzy 25 a 40 (36%) i 56 a 65 (16%) rokiem życia (Wykres 6).

WYKRES 6. WIEK ANKIETOWANYCH PRZEDSTAWICIELI NGO

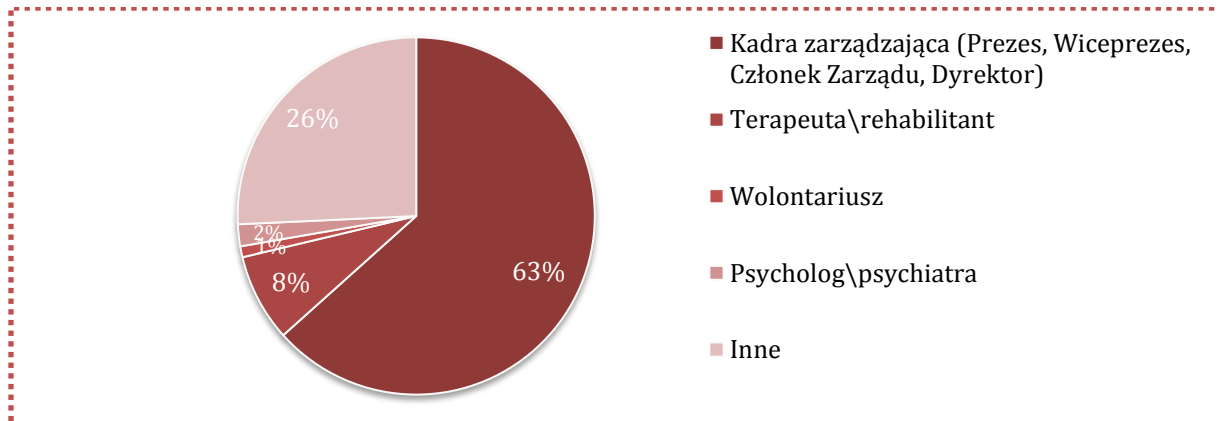
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na terenie województwa lubelskiego, n=101

Zdecydowana większość badanych przedstawicieli NGO (63%) reprezentowała kadre zarządzającą, pełniąc funkcję prezesów, wiceprezesów, dyrektorów bądź członków zarządu. Na kolejnych pozycjach znalazły się osoby zatrudnione w charakterze: wolontariusza (8%), psychologa lub psychiatry (2%). Wśród innych stanowisk (26%) wymieniano m.in.: trenera pracy, sekretarza, pracownika/członka stowarzyszenia, kierownika oddziału (Wykres 7).

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

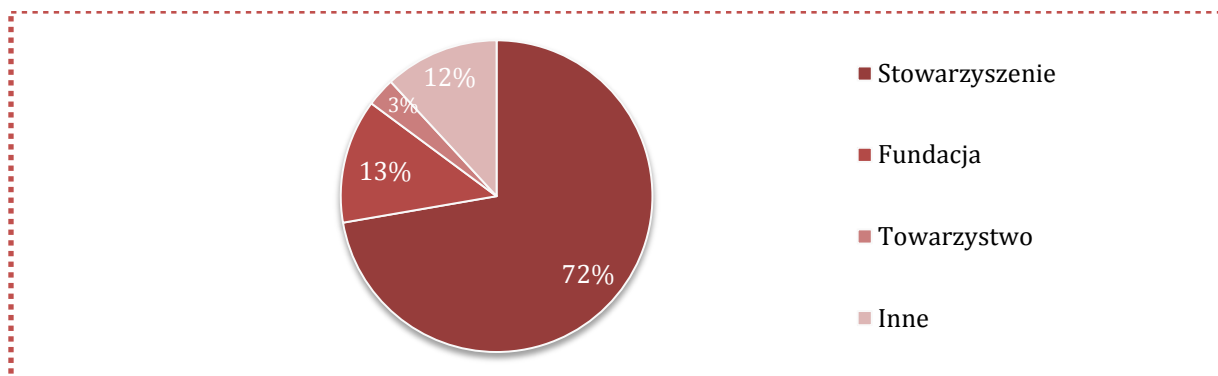
WYKRES 7. STANOWISKO ANKIETOWANYCH PRZEDSTAWICIELI NGO

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na terenie województwa lubelskiego, n=101

Dominującą formą organizacji pozarządowych, których przedstawiciele wzięli udział w badaniu, było stowarzyszenie (72%). Poza nim wymieniano: fundację (13%) i towarzystwo (3%). Jako inne (12%) rodzaje organizacji wskazano: związek, federację oraz instytut (Wykres 8).

WYKRES 8. RODZAJ ORGANIZACJI ZATRUDNIAJĄCYCH ANKIETOWANYCH PRZEDSTAWICIELI NGO

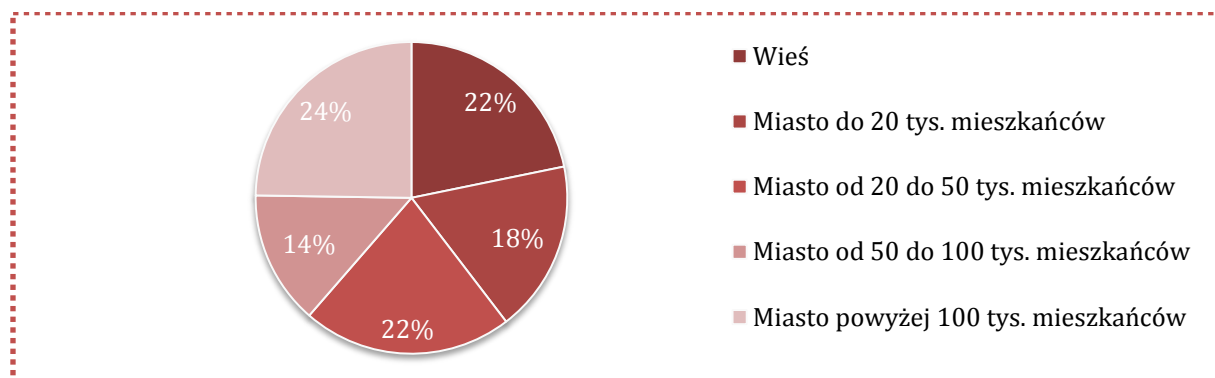
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na terenie województwa lubelskiego, n=101

Badane organizacje zlokalizowane były przede wszystkim w miastach powyżej 100 tys. (24%), na terenach wiejskich i w miejscowościach poniżej 20 tys. ludności (po 22%). Na

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

kolejnych pozycjach znalazły się NGO działające na terenie miejscowości liczących od 20 do 50 tys. i od 50 do 100 tys. osób (kolejno 18% i 14%) osób (Wykres 9).

WYKRES 9. LOKALIZACJA ORGANIZACJI ZATRUDNIAJĄCYCH ANKIETOWANYCH PRZEDSTAWICIELI NGO

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na terenie województwa lubelskiego, n=101

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

4. Potrzeby w obszarze systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie województwa lubelskiego w świetle przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych

4.1. Niepełnosprawność w województwie lubelskim

Niepełnosprawność to jeden z najbardziej istotnych aspektów stanu zdrowia człowieka oraz niezwykle ważny problem społeczny. Istnieje wiele definicji niepełnosprawności. W Polsce najczęściej stosowane są dwie z nich – mówiące o niepełnosprawności prawnej oraz biologicznej (Rysunek 2). Pierwsza związana jest z przepisami prawa i dotyczy orzeczenia (kwalifikacji) jednostki osoby do grupy osób niepełnosprawnych dla celów rentowych (prowadzone jest przez ZUS) oraz pozarentowych (prowadzone jest przez zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności). Z kolei niepełnosprawnością biologiczną wyróżniają się osoby, które mimo braku orzeczenia deklarują, iż posiadają ograniczoną zdolność do wykonywania różnego rodzaju czynności².

RYSUNEK 2. RODZAJE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

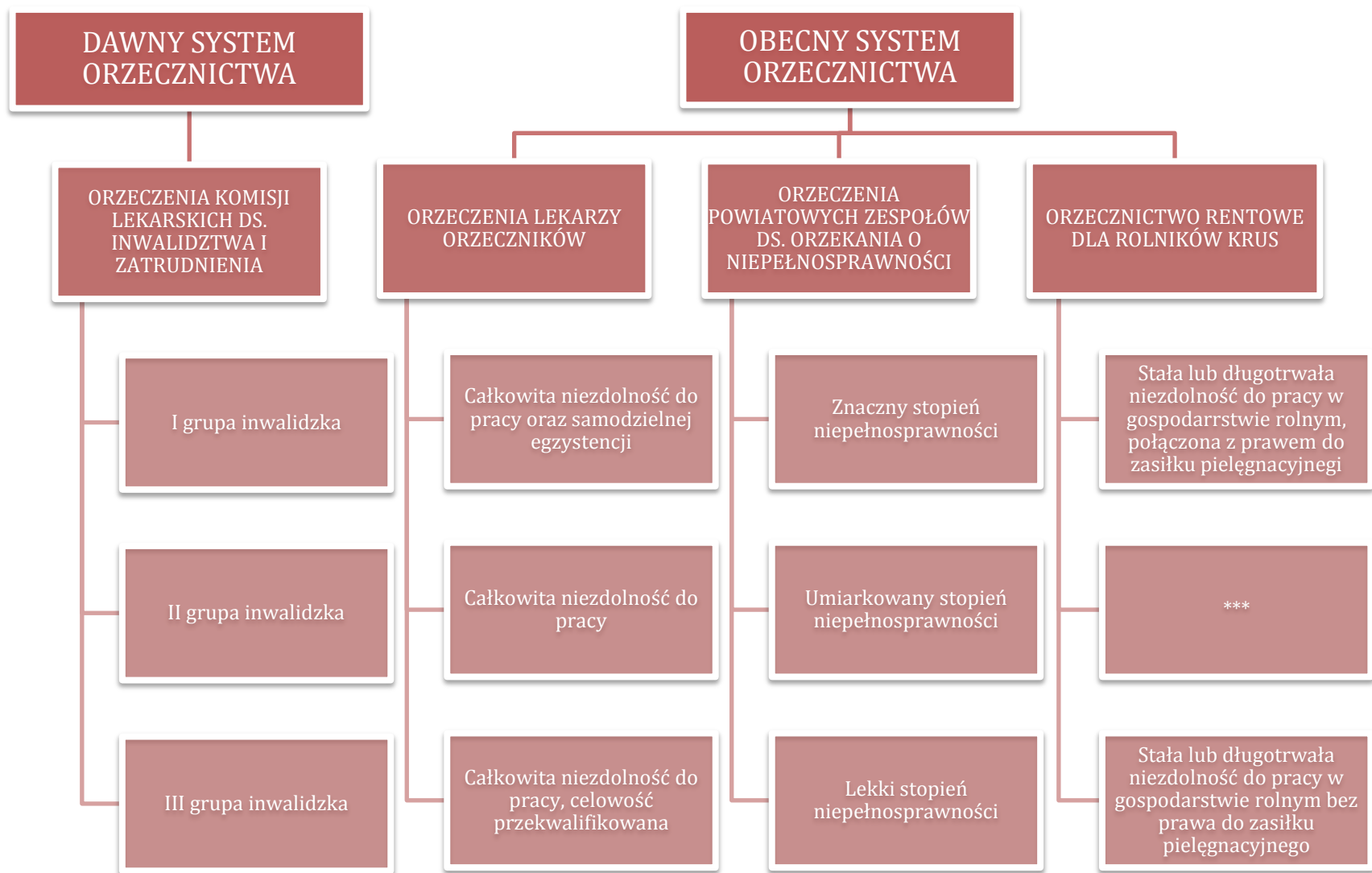
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Stan zdrowia ludności Polski w 2009 r.*, GUS, Warszawa 2011, s. 69

Do celów rentowych przez organy orzecznictwa ZUS i KRUS przyznawane są różnego rodzaju stopnie niezdolności do pracy (Rysunek 3), które pozwalają na uzyskanie świadczeń okresowych oraz stałych³.

² *Stan zdrowia ludności Polski w 2009 r.*, GUS, Warszawa 2011, s. 69

³ http://www.zus.pl/files/Informator_dla_osob_niepelnosprawnych.pdf [dostęp na dzień: 02.12.2013]

RYSUNEK 3. ORZECZENIA O STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI WYDAWANE PRZEZ DAWNY ORAZ OBECNY SYSTEM ORZECZNICTWA

Źródło: <http://www.far.malopolska.zax.pl/pdf/Biuletyn200904.pdf> [dostęp na dzień: 02.12.2013]

Zgodnie z Ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2011, Nr 127, poz. 721 z późn. zm.), za osobę niepełnosprawną uznaje się osobę, której: „stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej”. Zgodnie z dokumentem tym należy wyróżnić trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany oraz lekki (Rysunek 4).

RYSUNEK 4. STOPNIE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

ZNACZNY

- Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolne do pracy albo zdolne do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagające, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

UMIARKOWANY

- Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolne do pracy albo zdolne do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagające czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

LEKKI

- Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osoby o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jakie wykazują osoby o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością fizyczną, lub mające ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

W regionie Lubelszczyzny zjawisko niepełnosprawności od wielu lat stanowi poważny problem społeczny. Według danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań, w roku 2002⁴ w Polsce żyło 5 456,7 tys. osób niepełnosprawnych, co stanowiło 14,3% ogółu ludności kraju. Województwo lubelskie wyróżniło się w kraju największą częstotliwością występowania zjawiska niepełnosprawności, z liczbą 185 osób niepełnosprawnych na 1000 mieszkańców⁵ (Tabela 3, Mapa 1). Przyczyny tego stanu rzeczy upatrywane są w m.in. w fakcie, iż Lubelszczyzna jest regionem rolniczym, co związane jest z wyższym natężeniem wszelkiego rodzaju wypadków. Innymi problemami są np. słabo rozwinięty sektor działalności sektora pozarządowej, utrudniony dostęp do profilaktyki oraz opieki medycznej, który wiąże się z niskim stopniem zamożności mieszkańców województwa⁶.

TABELA 3. ZJAWISKO NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W POLSCE (CZĘSTOTLIWOŚĆ WYSTĘPOWANIA WEDŁUG PŁCI I MIEJSCA ZAMIESZKANIA) W ROKU 2002

WOJEWÓDZTWO	OGÓŁEM	MĘŻCZYŹNI	KOBIETY	MIASTO	WIEŚ
	NA 1000 OSÓB				
POLSKA	143	139	147	136	153
Dolnośląskie	150	144	155	146	161
Kujawsko-pomorskie	147	143	150	143	153
Lubelskie	185	177	194	164	205
Lubuskie	175	166	183	167	189
Łódzkie	140	137	142	135	148
Małopolskie	182	169	194	179	186
Mazowieckie	113	111	115	110	120
Opolskie	100	100	101	81	98
Podkarpackie	150	148	153	137	159
Podlaskie	129	125	133	117	146
Pomorskie	138	135	141	137	141
Śląskie	118	118	118	118	119

⁴ Z uwagi na brak bardziej aktualnych danych dotyczących stanu niepełnosprawności w regionie, posłużono się ostatnimi dokładnymi danymi przedstawiającymi informacje na temat zjawiska niepełnosprawności w poszczególnych województwach Polski, które zawarte zostały w Narodowym Spisie Powszechnym z roku 2002

⁵ *Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań*, GUS, Warszawa 2002

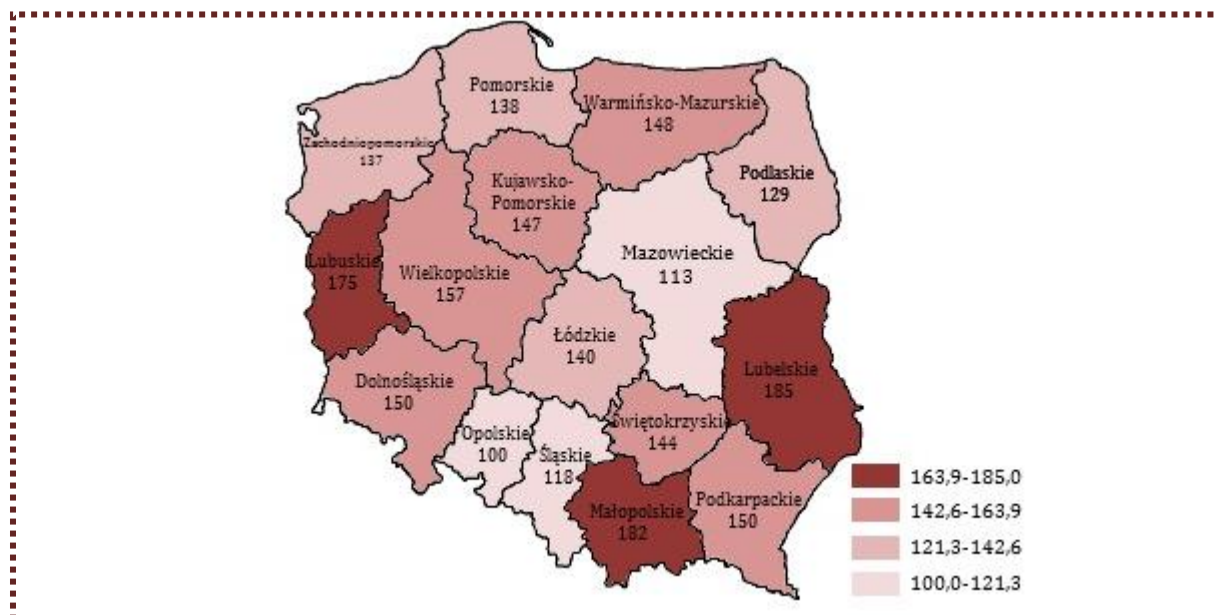
⁶ *Strategia polityki społecznej województwa lubelskiego na lata 2005-2013*, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, Lublin 2005, s. 81

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

Świętokrzyskie	144	141	147	134	153
Warmińsko-mazurskie	148	144	152	142	157
Wielkopolskie	157	152	161	157	156
Zachodniopomorskie	137	134	141	132	150

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań*, GUS, Warszawa 2002

MAPA 1. CZĘSTOŚĆ WYSTĘPOWANIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W POLSCE (WEDŁUG WOJEWÓDZTW NA 1000 MIESZKAŃCÓW)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań*, GUS, Warszawa 2002

W województwie lubelskim w roku 2002 18,6% ogółu ludności stanowiły osoby niepełnosprawne (407,8 tys.). Wśród osób niepełnosprawnych w regionie dominowały kobiety, które stanowiły 53,7% populacji. Ich znacząca przewaga była szczególnie widoczna w górnych przedziałach wiekowych, powyżej 65 roku życia (Tabela 4).

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

TABELA 4. LICZBA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM (PODZIAŁ WEDŁUG PŁCI I WIEKU) W ROKU 2002

PŁEĆ	WIEK								
	OGÓŁEM	0-15	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	POW. 75
Ogółem	407.843	12.034	11.453	12.547	28.306	87.715	91.839	92.167	71.782
Mężczyzna	188.683	6.894	6.869	7.573	15.682	42.817	46.350	38.981	23.517
Kobieta	219.160	5.140	4.584	4.974	12.624	44.898	45.489	53.186	48.265

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Osoby niepełnosprawne. Województwo lubelskie”, http://www.stat.gov.pl/lublin/69_137_PLK_HTML.htm [dostęp na dzień: 28.09.2013]

Według danych z roku 2009 liczba osób niepełnosprawnych w kraju uległa zmniejszeniu do 5,3 mln osób (przy przyjęciu tych samych kryteriów, które wykorzystane zostały przy ustalaniu ich liczby podczas NSP w roku 2002)⁷. Zmniejszył się także o 2,2% (z 18,5% w roku 2002 do 16,3% w roku 2009) odsetek ON w województwie lubelskim, jednak w dalszym ciągu plasowało się ono na pierwszej pozycji w kraju (Tabela 5).

TABELA 5. ZJAWISKO NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W POLSCE (CZĘSTOTLIWOŚĆ WYSTĘPOWANIA WEDŁUG WIEKU W ROKU 2009)

WOJEWÓDZTWO	OGÓŁEM	0-14	15-29	30-49	50-69	70 LAT I WIĘCEJ
	W ODSETKACH DANEJ GRUPY WIEKU					
POLSKA	13,9	3,1	3,9	7,1	25,0	45,2
Dolnośląskie	14,2	2,7	4,3	7,0	23,8	46,7
Kujawsko-pomorskie	16,1	4,2	5,7	9,8	26,9	51,5
Lubelskie	16,3	3,0	3,7	9,4	29,8	50,1
Lubuskie	16,1	4,0	4,2	7,5	32,5	47,5
Łódzkie	15,3	3,5	3,8	7,1	26,1	46,4
Małopolskie	15,8	1,9	4,6	6,9	30,8	55,6
Mazowieckie	12,4	5,1	3,3	4,5	22,2	38,9
Opolskie	14,8	5,1	3,4	8,3	23,8	48,9
Podkarpackie	13,2	3,0	4,2	8,4	25,2	39,8
Podlaskie	12,4	1,1	4,5	7,0	20,7	41,8
Pomorskie	13,1	2,4	3,7	8,0	25,0	42,0
Śląskie	13,7	1,5	3,5	7,6	23,1	46,1
Świętokrzyskie	12,0	3,6	3,5	6,2	19,6	37,3
Warmińsko-mazurskie	12,4	2,3	3,7	7,9	21,8	46,2

⁷ Stan zdrowia ludności Polski w 2009 r., GUS, Warszawa 2011

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

Wielkopolskie	13,0	2,7	3,0	5,2	27,3	45,9
Zachodniopomorskie	13,4	5,0	4,0	9,2	22,4	38,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Stan zdrowia ludności Polski w 2009 r.*, GUS, Warszawa 2011

Według danych dotyczących pomocy społecznej w województwie lubelskim przedstawionych w Sprawozdaniu MPiPS-03-R za I-XII 2012, niepełnosprawność była powodem przyznania pomocy w regionie w roku 2012 w przypadku 22 814 tys. rodzin, liczących 55 882 tys. osób⁸.

4.2. Formy wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych a obowiązujące akty prawne

Osobom niepełnosprawnym przysługują takie same prawa jak osobom pełnosprawnym, takie jak np. prawo do życia czy pracy. Z tego też względu w odrębnych aktach prawnych nie są wymieniane prawa obywatelskie powszechnie obowiązujące, aby nie nasuwała się sugestia, iż w przeciwnym razie, osoby niepełnosprawne nie mogłyby z tych praw korzystać⁹.

Osoby dotknięte niepełnosprawnością z roku na rok obejmowane są coraz szerszymi formami wsparcia. W dalszym ciągu występuje jednak wiele rejonów, w których pomoc jest niewystarczająca. Z tego względu nieustannie dąży się do tego, aby prawa osób niepełnosprawnych nie były w żaden sposób pomijane. Opracowywane są różnorodne dokumenty dotyczące kompleksowych form pomoc, które wpływają na możliwość uzyskania przez osoby niepełnosprawne wyższego standardu życia. Jednym z takich dokumentów jest Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, którą sporządzono w Nowym Jorku 13 grudnia 2006 roku. Konwencja ta przedstawia m.in. główne potrzeby osób niepełnosprawnych (Rysunek 5).

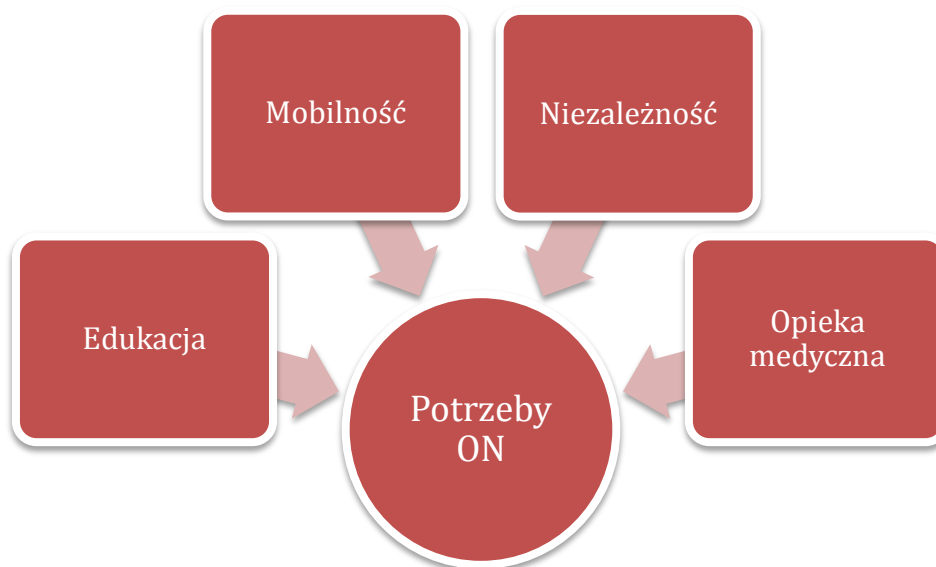
⁸ Sprawozdanie MPiPS-03-R za I-XII 2012 r.

⁹ Przybysz Piotr, *Prawa człowieka a prawa niepełnosprawnych*, Warszawa 1997, http://www.piotr_marek_przybysz.republika.pl/teksty/disabled.pdf [dostęp na dzień: 22.10.2013]

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

RYSUNEK 5. GŁÓWNE POTRZEBY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, Nowy Jork, 13 grudnia 2006 r.

Głównym celem dokumentu (zawartym w artykule 1), jest popieranie, ochrona oraz zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka, jak również z podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne, a także popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności. Konwencja zapewnia dostęp osobom z niepełnosprawnością do świadczeń, które są w stanie polepszyć status życia, są to między innymi¹⁰:

- Niezależne życie i włączenie w społeczeństwo, czyli osoby niepełnosprawne będą mogły decydować o miejscu swego zamieszkania, będą miały dostęp do usług wspierających świadczonych w domu lub w placówkach zapewniających zakwaterowanie oraz w społeczności lokalnej (artykuł 19),
- Mobilność – ułatwienie mobilności i dostęp do usług po przystępnej cenie (artykuł 20),
- Wolność wypowiedzenia się i wyrażania opinii oraz dostęp do informacji, czyli głównie akceptowanie i ułatwianie korzystania przez osoby niepełnosprawne

¹⁰ Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, Nowy Jork, 13 grudnia 2006 r.

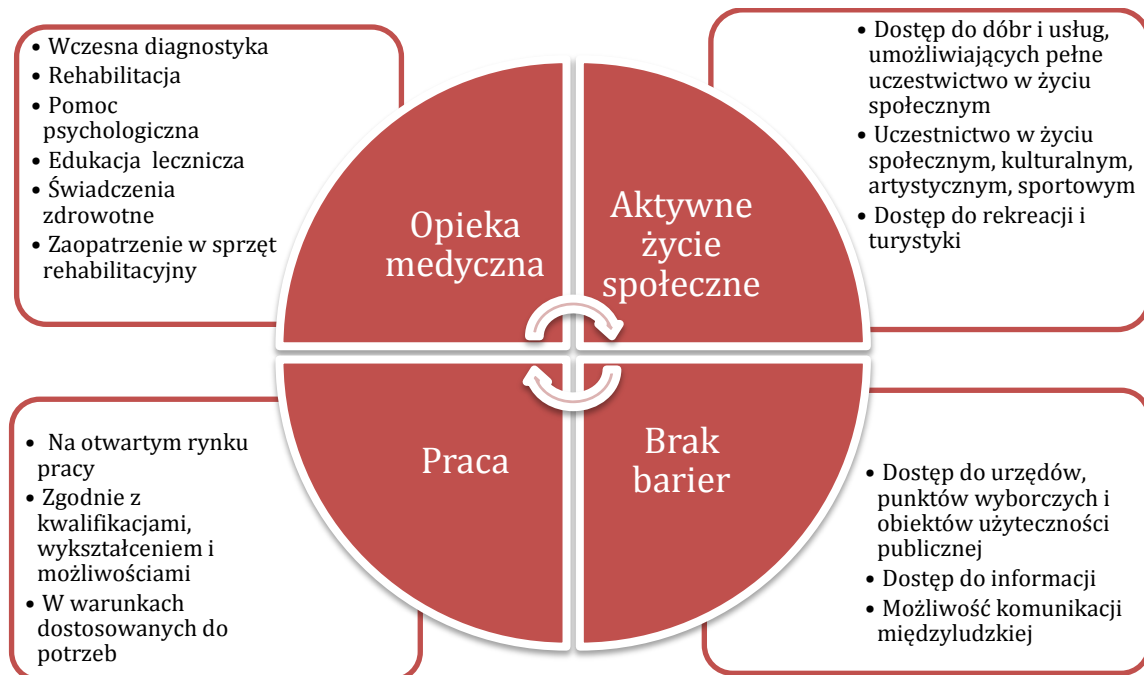
„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

w sprawach urzędowych z języków migowych, alfabetu Braille'a, komunikacji wspomagającej (augmentatywnej) i alternatywnej (artykuł 21),

- Edukacja – rozwój potencjału, kreatywności, osobowości i talentów osób z niepełnosprawnością (artykuł 24).

Z licznych dokumentów, które omawiają prawa osób niepełnosprawnych, można także wymienić Kartę Praw Osób Niepełnosprawnych z dnia 01 sierpnia 1997 roku (M.P. Nr 50, poz. 475). W dokumencie tym Sejm przyjmuje, że osoby niepełnosprawne, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji (Rysunek 6).

RYSUNEK 6. PRAWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Karty Praw Osób Niepełnosprawnych z dnia 01.08.1997

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej we wspomnianej uchwale rozumie prawa niepełnosprawnych, jako prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz zakazuje dyskryminacji tych osób, których sprawność fizyczna, psychiczna lub

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych. W szczególności ma to oznaczać prawo do¹¹:

- a. Dostępu do dóbr i usług, które umożliwiają pełne uczestnictwo w życiu społecznym,
- b. Dostępu do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny,
- c. Dostępu do wszechstronnej rehabilitacji mającej na celu adaptację społeczną,
- d. Nauki w szkołach wspólnie ze swymi pełnosprawnymi rówieśnikami, jak również do korzystania ze szkolnictwa specjalnego lub edukacji indywidualnej,
- e. Pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej umożliwiającej rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji ogólnych i zawodowych,
- f. Pracy na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami oraz korzystania z doradztwa zawodowego i pośrednictwa, a gdy niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga - prawo do pracy w warunkach dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych,
- g. Zabezpieczenia społecznego uwzględniającego konieczność ponoszenia zwiększonych kosztów wynikających z niepełnosprawności, jak również uwzględnienia tych kosztów w systemie podatkowym,
- h. Życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym:
 - Dostępu do urzędów, punktów wyborczych i obiektów użyteczności publicznej,
 - Swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu,
 - Dostępu do informacji,
 - Możliwości komunikacji międzyludzkiej,

¹¹ Przybysz Piotr, Prawa człowieka a prawa niepełnosprawnych, Warszawa 1997, http://www.piotr_marek_przybysz.republika.pl/teksty/disabled.pdf [dostęp na dzień: 22.10.2013]

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

- i. Posiadania samorządnej reprezentacji swego środowiska oraz do konsultowania z nim wszelkich projektów aktów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych,
- j. Pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce odpowiednio do swych zainteresowań i potrzeb.

Pomoc osobom z niepełnosprawnością jest udzielana na podobnych zasadach jak pomoc osobom pełnosprawnym. Jednostkami zajmującymi się wspieraniem i zaspokajaniem potrzeb osób niepełnosprawnych są przede wszystkim dwie instytucje państwowe: Ośrodki Pomocy Społecznej, a także Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie. Formy wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych zawarte w obowiązujących aktach prawnych, można podzielić na wsparcie w formie świadczeń pieniężnych oraz niepieniężnych. Zadania pełnione na rzecz potrzebujących można podzielić na zadania realizowane przez samorządy gmin, jak również realizowane przez powiaty (Tabela 6).

TABELA 6. ZESTAWIENIE WYBRANYCH DZIAŁAŃ GMIN I POWIATÓW NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

LP.	GMINA	POWIAT
1.	Lokalny transport zbiorowy	Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej
2.	Ochrona zdrowia	Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja lokalnego rynku pracy
3.	Pomoc społeczna (np. wypłacanie zasiłków)	Opracowywanie i realizacja powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych
4.	Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej	Współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych
5.	Gminne budownictwo mieszkaniowe (np. mieszkania socjalne)	Podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności
6.	Edukacja publiczna	Opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa
7.	Kultura, w tym biblioteki gminne i inne instytucje kultury	Współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

8.	Kultura fizyczna i turystyka	Pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie
----	------------------------------	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ww. obowiązujących aktów prawnych

Korzystanie z niektórych form wsparcia wymaga spełnienia określonych przez ustawodawcę kryteriów. Prawo do korzystania ze świadczeń oferowanych przez instytucję pomocy społecznej posiadają:

- Osoby posiadające obywatelstwo polskie mające miejsce zamieszkania i przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- Cudzoziemcy, którzy mają miejsce zamieszkania i przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na osiedlenie się, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej jak również na podstawie zgody na pobyt tolerowany – w formie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego;
- Osoby mające miejsce zamieszkania i przebywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu, posiadające prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom w przypadku występowania jednej z poniższych dysfunkcji, a których miesięczny dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kryterium dochodowego, określonego w art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej:

1. Osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kryterium dochodowego dla osoby samotnie gospodarującej tj. 542,00 zł

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

2. Rodzinom, w których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kryterium dochodowego tj. 456,00 zł, przy jednoczesnym występowaniu poza ubóstwem co najmniej jednej z wymienionych dysfunkcji:

- Sieroctwa,
- Bezdomności,
- Bezrobocia,
- Niepełnosprawności,
- Długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- Przemocy w rodzinie,
- Potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- Potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- Alkoholizmu lub narkomanii,
- Zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- Klęski żywiołowej lub ekologicznej.

4.2.1. Formy wsparcia oferowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej

Świadczenia pieniężne, które wynikają z obowiązku ustawowego, jakie przysługują osobom potrzebującym, w tym także osób z niepełnosprawnością, nieprzekraczającym kryterium dochodowego omawianego wyżej:

a) Na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej:

- Zasiłek stały (art. 37), przysługuje:

1) pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

gospodarującej;

2) pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

- Zasiłek okresowy (art. 38),
- Zasiłek celowy, gdzie dochód nie może przekraczać kryterium dochodowego (art. 39),
- Zasiłek celowy, (art. 40):
 - Zasiłek celowy może być przyznany również osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego.
 - Zasiłek celowy może być przyznany także osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej.
 - Zasiłek celowy, o którym mowa w ust. 1 i 2, może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi.
- Specjalny zasiłek celowy, udzielany osobom, które nie spełniają kryterium dochodowego (art. 41),
- Pomoc pieniężna na zakup posiłku lub żywności w celu przygotowania posiłku,

b) Ośrodki pomocy społecznej realizują także zadania gminy w zakresie udzielania innej pomocy. Jedną z nich jest ujęta w ustawie z dnia 28 listopada 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych pomoc w formie:

- Dodatku mieszkaniowego,

c) Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych ustanawia następujące formy pomocy osobom potrzebującym, w tym także osób z niepełnosprawnością:

- Dodatki do zasiłku rodzinnego (art. 8),
- Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego (art. 10),

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

- Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka (art. 11a),
- Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka (art. 13),
- Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania (art. 15),
- Zasiłek pielęgnacyjny (art. 16) – forma pomocy skierowana do osób z niepełnosprawnością,
- Specjalny zasiłek opiekuńczy (art. 16a) – forma pomocy skierowana do osób z niepełnosprawnością,
- Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, skierowane do opiekunów osób niepełnosprawnych, przysługuje:
 - Matce albo ojcu,
 - Opiekunowi faktycznemu dziecka,
 - Osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
 - Innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności (art. 17).

Od 1 listopada 2012 r. do 31 października 2014 r. wysokość kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z powyższych form pomocy wynosi 539,00 zł, natomiast w przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne - 623,00 zł.

Od 1 listopada 2014 r. kwoty te będą jeszcze wyższe i mają wynosić odpowiednio 574,00 i 664,00 zł¹².

¹² <http://www.infor.pl/prawo/pomoc-spoeczna/zasilki/310322,Kryterium-dochodowe-dla-zasilku-rodzinnego-2013.html> [dostęp na dzień: 28.11.2013]

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

Świadczenia niepieniężne opisane w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej są następujące (art. 36 i art. 92):

- Praca socjalna,
- Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe,
- Składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- Pomoc rzeczowa,
- Poradnictwo specjalistyczne,
- Interwencja kryzysowa,
- Schronienie,
- Posiłek,
- Niezbędne ubranie,
- Usługi opiekuńcze,
- Skierowanie i pobyt w ośrodkach wsparcia,
- Skierowanie i pobyt w domu pomocy społecznej.

Udzielenie powyższych świadczeń uzależnione jest od wystąpienia okoliczności faktycznie uzasadniających przyznanie danej pomocy.

4.2.2. Formy wsparcia oferowane przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie

Działania na rzecz ON w powiatach są świadczone przede wszystkim przez PCPR:

a) Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych osoba niepełnosprawna ma prawo do:

- Rehabilitacji zawodowej (art. 8),
- Rehabilitacji społecznej (art. 9), do której można zaliczyć:
 - Warsztaty terapii zajęciowej (art. 10a),
 - Turnusy rehabilitacyjne (art. 10c).

Świadczenia pieniężne, do uzyskania których osoby niepełnosprawne mają prawo to:

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

a) Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych osoba niepełnosprawna ma prawo ubiegać się o:

- Środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej (art. 12a),
- Dofinansowanie działalności gospodarczej albo prowadzenia gospodarstwa rolnego (art. 13),
- Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów (art. 35a),
- Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych (art. 35a),
- Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych (art. 35a),
- Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych (art. 35a),
- Dofinansowanie działania warsztatów terapii zajęciowej (art. 35a),
- Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny (art. 35a).

4.2.3. Wsparcie udzielane przez badane ośrodki i organizacje

Wyniki badania pokazują, że wsparcie, jakie udzielane jest osobom niepełnosprawnym przez instytucje systemu pomocy społecznej, takie jak OPS i PCPR oraz organizacje pozarządowe, jest zgodne z obowiązującymi aktami prawnymi, w tym: Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, a także Ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, jak również z Ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2010 r., Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.).

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

Realizacja zadań pomocy społecznej, które były wcześniej wymieniane, może zostać zlecona organizacjom pozarządowym zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej. Artykuł 25 tej ustawy reguluje zasady tej współpracy. Organy administracji rządowej i samorządowej, mogą zlecać realizację zadania z zakresu pomocy społecznej, udzielając dotacji na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zleconego zadania organizacjom pozarządowym, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 tej ustawy, prowadzącym działalność w zakresie pomocy społecznej, zwanych dalej „podmiotami uprawnionymi”. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w artykule 4 stwierdza, że sfera zadań publicznych, o której mowa w ustawie, obejmuje zadania w zakresie m.in. pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób.

Pracownicy ośrodków pomocy społecznej, jako formy pomocy udzielane w ich ośrodkach na rzecz ON, wymieniali najczęściej (Wykres 10):

- Pomoc finansową w formie wypłaty zasiłków (36%),
- Działania informacyjne i doradcze (17%),
- Pracę socjalną (11%),
- Usługi opiekuńcze (9%).

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

WYKRES 10. FORMY WSPARCIA OFEROWANE ON PRZEZ OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej działających na terenie województwa lubelskiego, n=333 (pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)

Organizacje pozarządowe zajmują się wspieraniem osób niepełnosprawnych przede wszystkim poprzez (Wykres 11):

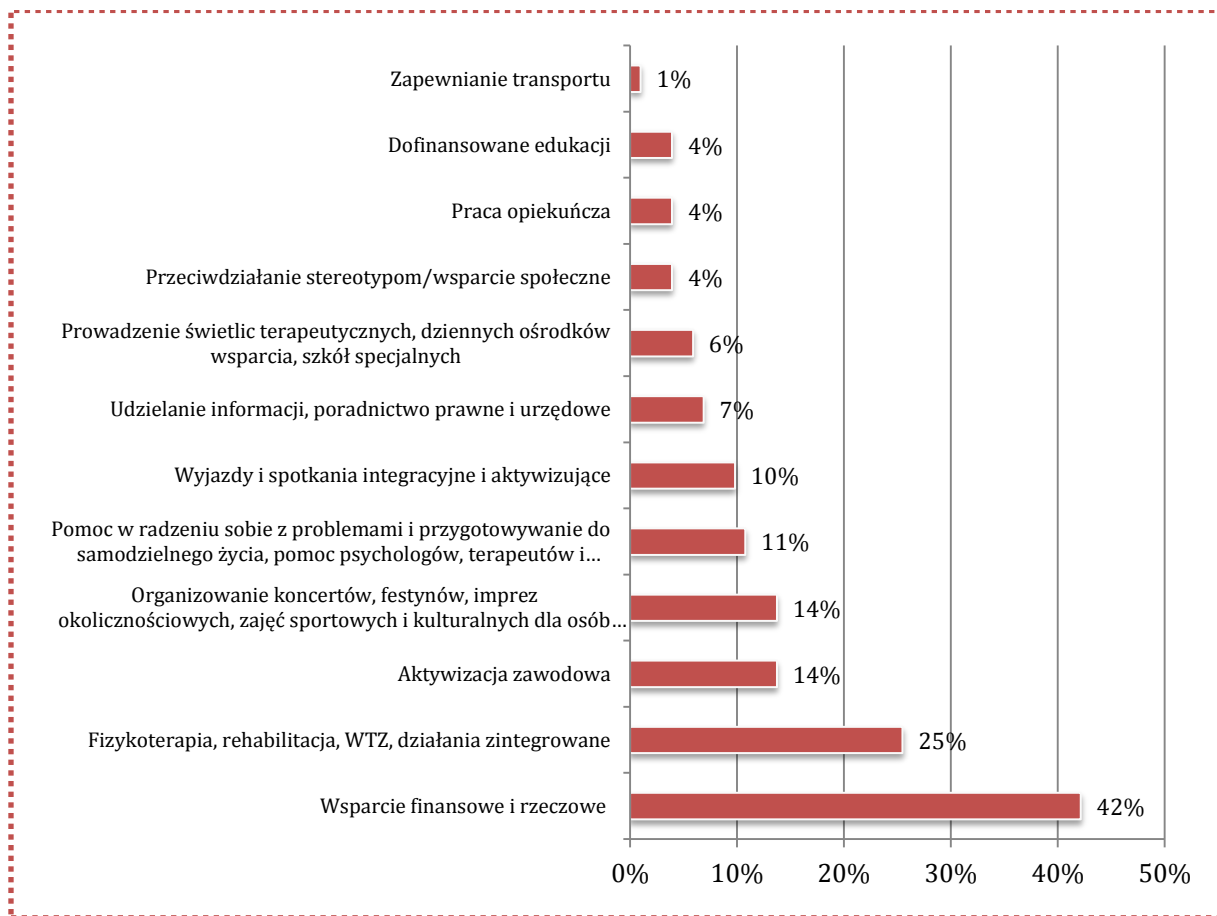
- Udzielanie wsparcia rzeczowego oraz finansowego, m.in. dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego, paczki okolicznościowe i pomoc żywnościowa (42%),
- Prowadzenie zajęć rehabilitacyjnych, fizykoterapii oraz WTZ (25%),
- Aktywizację zawodową, do której zaliczyć należy pośrednictwo i doradztwo zawodowe, podnoszenie kwalifikacji zawodowych, organizowanie szkoleń, kursów, staży oraz praktyk zawodowych, a także pomoc przy znalezieniu zatrudnienia (14%),

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

- Organizowanie koncertów, festynów, imprez okolicznościowych, zajęć sportowych i kulturalnych (14%).

WYKRES 11. FORMY WSPARCIA OFEROWANE ON PRZEZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na terenie województwa lubelskiego, n=101 (pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)

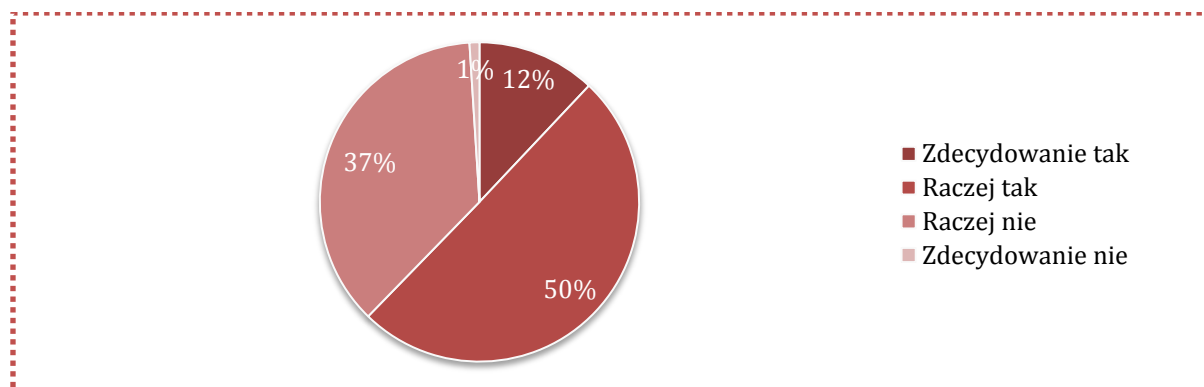
4.3. Zjawisko niepełnosprawności w ocenie badanych pracowników OPS/PCPR oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych

Na potrzeby badania zapytano respondentów reprezentujących OPS, NGO i PCPR o to, czy ich zdaniem niepełnosprawność stanowi problem, którym dotknięta jest znaczna część mieszkańców poszczególnym gmin, powiatów oraz całego województwa. Większość badanych przyznawała, że w ich opinii niepełnosprawność jest poważnym

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

problemem na terenie ich działalności. Tego zdania jest 62% przedstawicieli badanych ośrodków pomocy społecznej (Wykres 12).

WYKRES 12. CZY PANA(I) ZDANIEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ NA TERENIE PAŃSTWA GMINY JEST PROBLEMEM, Z KTÓRYM BORYKA SIĘ WIELU MIESZKAŃCÓW?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej działających na terenie województwa lubelskiego, n=333

Podobne opinie przedstawiali pracownicy merytoryczni zajmujący się udzielaniem wsparcia osobom niepełnosprawnym w powiatowych centrach pomocy rodzinie. Zdaniem badanych problem niepełnosprawności jest istotny, ponieważ, jak pokazują wypowiedzi, w skali powiatów liczba ON stanowi nie mniej niż 18% ogółu mieszkańców powiatu. Oznacza to, że na ogół stanowią oni blisko 1/5 z nich. Należy przy tym zaznaczyć, że z roku na rok przybywa w tej grupie osób nowych, w tym młodzieży i dzieci.

W skali naszego powiatu, biorąc pod uwagę liczbę składanych wniosków, z roku na rok około dwadzieścia, trzydzieści procent, widzimy wzrost.

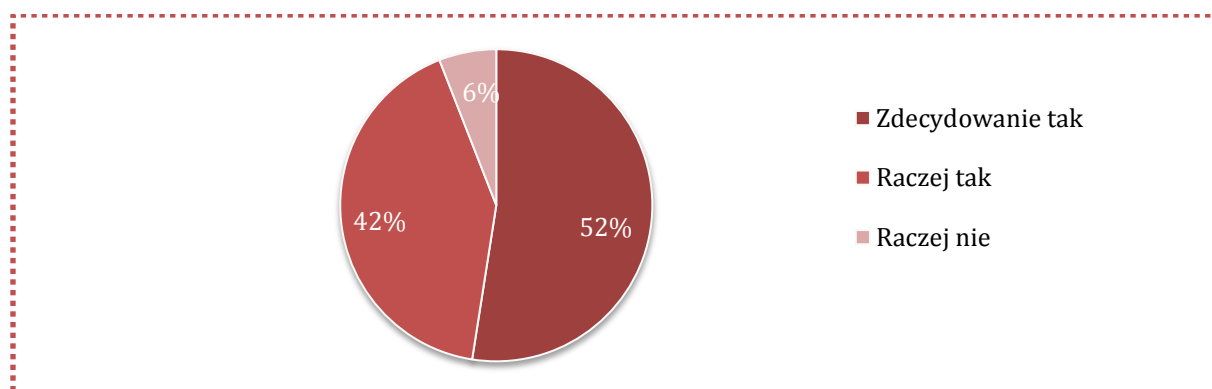
Źródło: IDI z pracownikami PCPR

Ponadto aż 94% ankietowanych przedstawicieli organizacji pozarządowych stwierdziło, że ich zdaniem niepełnosprawność jest problemem, z którym boryka się wielu mieszkańców województwa lubelskiego (w tym 52% wszystkich badanych

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

pracowników NGO w sposób zdecydowany zgodziła się z tym stwierdzeniem) (Wykres 13).

WYKRES 13. CZY PANA(I) ZDANIEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ JEST PROBLEMEM, Z KTÓRYM BORYKA SIĘ WIELE MIESZKAŃCÓW LUBELSZCZYZNY?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na terenie województwa lubelskiego, n=101

4.4. Efektywność form wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych

Uważam, że zadań wynikających z obowiązujących aktów prawnych jest dużo, zakres działań jest szeroki, wszystkie są potrzebne, ale brakuje na nie pieniędzy.

Źródło: IDI z pracownikami PCPR

Większość badanych przedstawicieli PCPR wysoko oceniła wykorzystywane przez swoje jednostki formy wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych. Ich zdaniem obowiązujące akty prawne dają możliwość udzielania szerokiego i konkretnego wsparcia. Trudno jednak wskazać w wielu

przypadkach najbardziej skuteczną formę pomocy, ponieważ wiele zależy od potrzeb indywidualnych osób niepełnosprawnych, np. rodzaju schorzenia, stopnia niepełnosprawności, itd. Ich zdaniem efektywne formy wsparcia to te rodzaje pomocy, które sprawiają, iż osoba niepełnosprawna może „godnie żyć”. Niemal wszyscy badani zwracają jednak uwagę na brak wystarczających środków finansowych, które pozwoliłyby na podejmowanie działań umożliwiających skuteczną pomoc dla ON.

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

Nie można tutaj wskazać jednego punktu, bo każda z tych osób potrzebuje i wymaga czegoś innego, innej formy pomocy, począwszy od turnusu rehabilitacyjnego czy też wykonania podjazdu, remontu przystosowania mieszkania pod swoje potrzeby, kończąc na zaopatrzeniu w środki pomocnicze czy sprzęt rehabilitacyjny.

Źródło: IDI z pracownikami PCPR

4.4.1. Najbardziej efektywne formy wsparcia

Pracownicy zatrudnieni w ośrodkach pomocy społecznej za najbardziej skuteczne formy wsparcia uznają dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych, udzielane przez PCPR (57%) oraz warsztaty terapii zajęciowej (56%). Na kolejnych miejscach wymieniano: dofinansowanie miejsc zatrudnienia (47%), likwidację barier architektonicznych, urbanistycznych i transportowych (45%), zajęcia i turnusy rehabilitacyjne (42%) oraz wsparcie finansowe w postaci świadczeń, które oferują OPS (42%) (Wykres 14). Za najmniej efektywne uznano szkolenia i kursy zawodowe (25%) oraz wsparcie materialne (23%). Na ogół wyżej oceniane były formy pomocy udzielane przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie.

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

WYKRES 14. KTÓRE Z DOSTĘPNYCH FORM WSPARCIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH UWAŻA PAN(I) ZA NAJBARDZIEJ EFEKTYWNE?

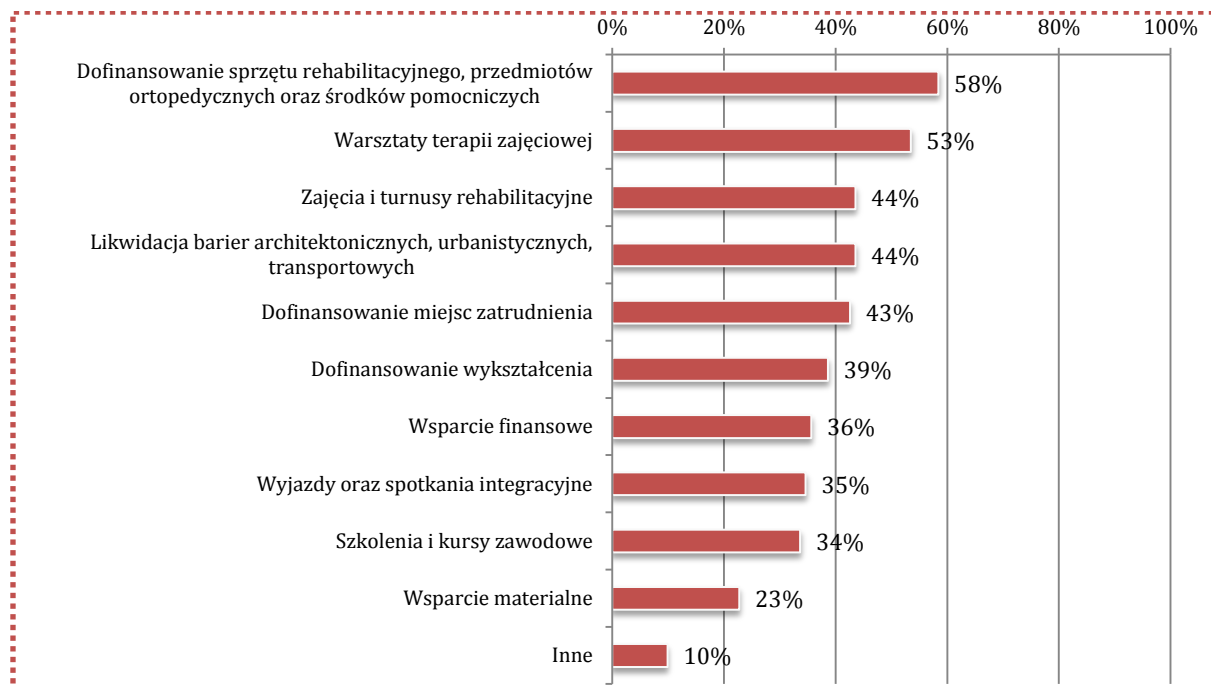
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej działających na terenie województwa lubelskiego, n=333 (pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%, formy wsparcia oferowane przez OPS zostały zakreślone kolorem czerwonym)

Podobne wyniki uzyskano w badaniu techniką CATI przeprowadzonym z przedstawicielami organizacji pozarządowych (Wykres 15). Za najbardziej efektywną formę pomocy uznano dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych (58%), warsztaty terapii zajęciowej (53%), zajęcia i turnusy rehabilitacyjne oraz likwidację barier architektonicznych (po 44%), a także dofinansowanie miejsc zatrudnienia (43%). Podobnie jak pracownicy OPS, zatrudnieni w organizacjach pozarządowych najrzadziej wskazywali wsparcie materialne, w formie rzeczowej (23%) oraz szkolenia i kursy zawodowe (34%).

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

WYKRES 15. KTÓRE Z DOSTĘPNYCH FORM WSPARCIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH UWAŻA PAN(I) ZA NAJBARDZIEJ EFEKTYWNE?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na terenie województwa lubelskiego, n=101 (pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)

Respondenci zatrudnieni w PCPR na terenie województwa lubelskiego za najbardziej efektywne formy wsparcia uznawali na ogół zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze (protezy, wózki inwalidzkie, aparaty słuchowe, gorsety, buty, itd.) oraz likwidację barier architektonicznych, technicznych i barier w komunikowaniu się. Ważnym aspektem pomocy jest także dofinansowanie remontów mieszkań osób niepełnosprawnych ruchowo, zaopatrzenie tych osób w sprzęt rehabilitacyjny i inne przedmioty ułatwiające ich codzienne funkcjonowanie.

4.4.2. Najmniej efektywne formy wsparcia

Pracownicy OPS, jako formy wsparcia, które charakteryzują się najmniejszą efektywnością w przypadku wspierania osób niepełnosprawnych, wytypowali: wyjazdy

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

oraz spotkania integracyjne i szkolenia oraz kursy zawodowe (po 35%). Na kolejnych miejscach znalazły się: wsparcie finansowe (32%) i materialne (31%) (Wykres 16).

WYKRES 16. KTÓRE Z DOSTĘPNYCH FORM WSPARCIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH UWAŻA PAN(I) ZA NAJMNIEJ EFEKTYWNE?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej działających na terenie województwa lubelskiego, n=333 (pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%, formy wsparcia oferowane przez OPS zostały zakreślone kolorem czerwonym)

Pracownicy NGO za najmniej efektywną formę wsparcia osób niepełnosprawnych uznali wsparcie materialne (43%) oraz finansowe (37%). Na kolejnych pozycjach znalazły się – wyjazdy oraz spotkania integracyjne (31%) (Wykres 17). Warto zauważyć, że mimo, iż wsparcie finansowe w przypadku zarówno pracowników OPS, jak i NGO, uznane zostało za mało efektywne, to jednak wielokrotnie jako największą barierę utrudniającą skuteczną pomoc osobom niepełnosprawnym, wskazywano właśnie niedostateczne środki pieniężne.

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

WYKRES 17. KTÓRE Z DOSTĘPNYCH FORM WSPARCIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH UWAŻA PAN(I) ZA NAJMNIEJ EFEKTYWNE?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na terenie województwa lubelskiego, n=101 (pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)

Pracownicy merytoryczni PCPR najniżej ocenili skuteczność turnusów rehabilitacyjnych, które dostępne są również, jako forma wsparcia w ramach ubezpieczenia zdrowotnego. Zdaniem badanych ich efektywność jest niska, ponieważ zazwyczaj trwają krótko i jedyna korzyść ogranicza się do wypoczynku korzystających z nich osób. Jako słabą formę pomocy wskazano także wsparcie dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne. Według respondentów pomoc w tym zakresie powinna być szersza i oferować bardziej korzystne dla pracodawców warunki. W tej chwili bowiem osoby niepełnosprawne nie są postrzegane jako dobrzy, wykwalifikowani pracownicy, którzy potrafią pracować efektywnie, lecz osoby, które pracują krócej i potrzebują więcej dni wolnych od innych zatrudnionych osób.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

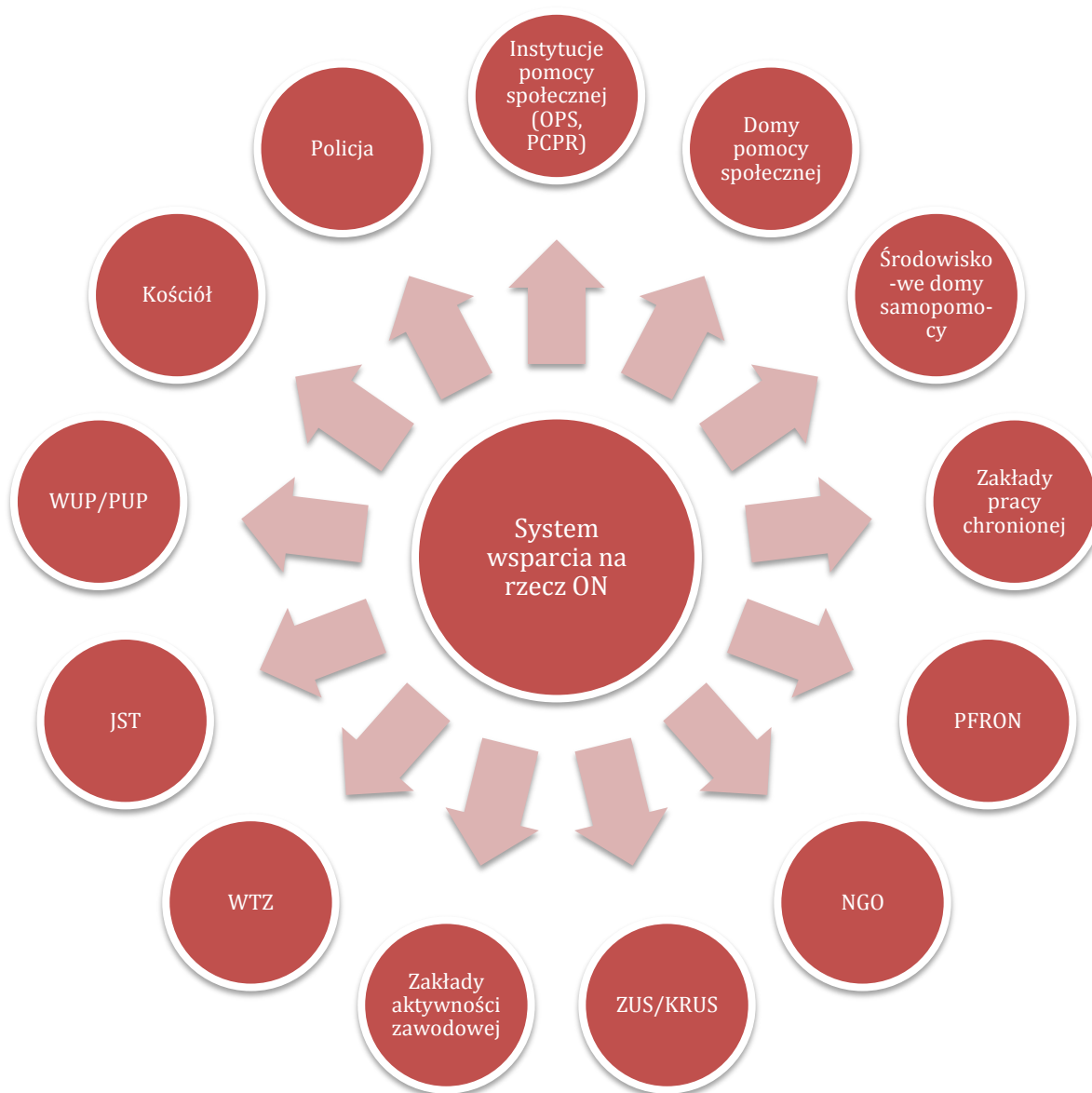
4.5. Ocena systemu wsparcia w zakresie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych w regionie

4.5.1. Elementy tworzące system wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych

Jak wynika z przeprowadzonych badań, na system wspierania osób niepełnosprawnych składają się dwa główne obszary – rehabilitacja społeczna i zawodowa. Aby można było mówić o efektywnym systemie, konieczne jest udzielanie wsparcia w zakresie zarówno społecznym, jak i zawodowym. Niezbędna do tego jest współpraca wielu podmiotów, instytucji oraz organizacji, które pomagają osobom niepełnosprawnym. System współpracy opiera się na kooperacji instytucji pomocy społecznej, przedsiębiorców, jednostek samorządowych, urzędów pracy, policji i innych podmiotów (Rysunek 7). Wszystkie badane grupy (OPS, PCPR, NGO) wskazywały podobne elementy tworzące system wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych.

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

RYSUNEK 7. ELEMENTY TWORZĄCE SYSTEM WSPARCIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych

Zdaniem badanych przedstawicieli PCPR, jedynie wspólna praca na rzecz osób niepełnosprawnych może przynosić wymierne korzyści w postaci przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu ON. Działania powinny zaczynać się od

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

jednostek będących najbliżej niepełnosprawnym, czyli ośrodków pomocy społecznej i obejmować szereg podmiotów publicznych, prywatnych oraz pozarządowych.

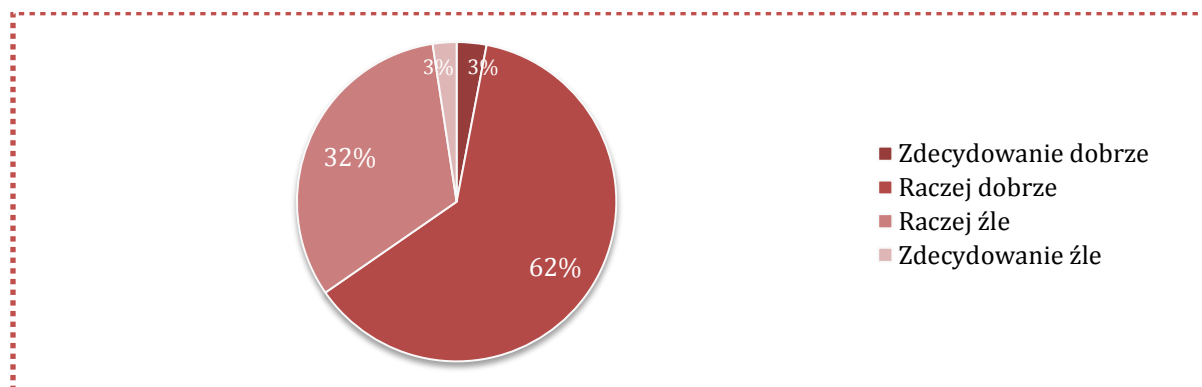
Wszystko swój początek bierze od pierwszej informacji, która trafia do takiej osoby lub jej najbliższych. Nie znaczy to, że każda instytucja odrębnie nie powinna prowadzić kampanii informacyjnej o swojej działalności, bo powinna, wspólne działania pozwolą na dotarcie do jak najszerzej grupy odbiorców, którzy potrzebują pomocy.

Źródło: IDI z pracownikami PCPR

4.5.2. Ocena istniejącego systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych

Ponad połowa ankietowanych pracowników ośrodków pomocy społecznej ocenia system wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych dobrze lub bardzo dobrze (65%). 32% uważa, iż działa on źle, a pozostałe 3% – bardzo źle (Wykres 18).

WYKRES 18. JAK PAN(I) OCENIA SYSTEM WSPARCIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH?

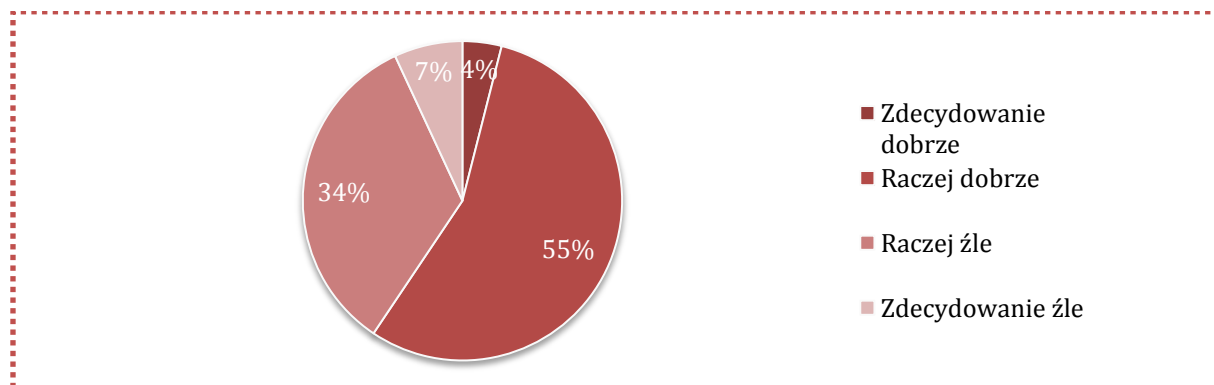

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej działających na terenie województwa lubelskiego, n=333

Podobnie system wspomniany ocenili przedstawiciele NGO (Wykres 19). Ocenę dobrą i bardzo dobrą wystawiło mu 59% badanych, złą 34%, bardzo złą – pozostałe 7%.

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

WYKRES 19. JAK PAN(I) OCENIA SYSTEM WSPARCIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na terenie województwa lubelskiego, n=101

Przed przedstawieniem mocnych i słabych stron systemu wsparcia na rzecz ON należy zwrócić uwagę na fakt, iż znaczna część respondentów we wszystkich grupach objętych badaniem, miała duże trudności z dokonaniem jednoznacznej oceny mocnych i słabych stron wspomnianego systemu.

4.5.2.1. Mocne strony systemu wsparcia

Przede wszystkim za mocną stronę należy uznać wykwalifikowaną kadrę, która swoje zadania realizuje z powołaniem i oddaniem. Są to na ogół wykształceni i doświadczeni pracownicy, którzy starają się z zaangażowaniem oferować skuteczną pomoc osobom niepełnosprawnym, którzy są klientami bardzo wymagającymi. Ważne jest również to, że zaobserwować można systematyczny wzrost wiedzy i umiejętności kadry działającej w obszarze pomocy społecznej na temat aktywnych form wspierania osób niepełnosprawnych oraz konieczności wdrażania kompleksowych programów zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności.

Jako kolejną mocną stronę należy wymienić szeroki wachlarz form wsparcia, jakie kierowane są ku ON. Zarówno w przypadku aktywizacji zawodowej, jak i społecznej, instytucje pomocy społecznej dysponują wieloma możliwościami udzielania pomocy – od wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, przez pomoc doradczą, edukacyjną, po finansową i materialną. Dzięki temu możliwe jest wspieranie osób, które posiadają

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

różne potrzeby i są dotknięte różnego typu schorzeniami. Zdaniem badanych, należy przy tym zwrócić uwagę na wysoką jakość oferowanych form pomocy.

Z roku na rok wzrasta także liczba podmiotów, które oferują wsparcie osobom niepełnosprawnym. Dotyczy to przede wszystkim organizacji pozarządowych, które coraz częściej podejmują współpracę z instytucjami pomocy społecznej, co stanowi bardzo mocną stronę istniejącego systemu oraz jest dużą szansą dla skuteczności działań podejmowanych w przeszłości w regionie.

Bardzo ważna jest także możliwość wykorzystania funduszy unijnych w realizacji programów wsparcia środowiska osób niepełnosprawnych (Rysunek 8).

RYСУNEK 8. MOCNE STRONY SYSTEMU WSPARCIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W REGIONIE

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

MOCNE STRONY WSPARCIA WEDŁUG PRZEDSTAWICIELI OPS

Według ankietowanych przedstawicieli OPS za mocne strony wsparcia należy uznać przede wszystkim:

- Szeroki wybór form wsparcia, które można dopasować do zapotrzebowania konkretnych osób,
- Możliwość skorzystania przez ON ze wsparcia finansowego, przede wszystkim w formie zasiłków, a także dofinansowania, np. edukacji, zakupu sprzętu rehabilitacyjnego,
- Wsparcie materialne (rzeczowe),
- Wykwalifikowaną i zaangażowaną kadre, która zajmuje się pracą na rzecz osób niepełnosprawnych (przede wszystkim pracownicy socjalni),
- Pomoc doradczą i informacyjną.

MOCNE STRONY WSPARCIA WEDŁUG PRZEDSTAWICIELI NGO

Ankietowani przedstawiciele organizacji pozarządowych jako mocne strony wsparcia wskazywali najczęściej (podobnie jak pracownicy OPS):

- Dużą liczbę form pomocy na rzecz ON,
- Możliwość skorzystania przez osoby niepełnosprawne z dofinansowania,
- Integrację osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną,
- Znaczną liczbę jednostek publicznych i organizacji pozarządowych, które działają na rzecz ON.

4.5.2.2. Słabe strony systemu wsparcia

W opinii respondentów słabą stroną systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych jest realizacja zadań obejmujących głównie doraźne wsparcie, czyli tzw. pasywnych form pomocy. Zdaniem badanych brakuje pełnej integracji środowiska ludzi niepełnosprawnych z lokalną społecznością, szczególnie działań długofalowych.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

Następną wadą są ograniczone środki finansowe, które utrudniają, a czasem wręcz uniemożliwiają, pomoc ON. Wyjątkowo mocno widać to na przykładzie słabej bazy architektonicznej i urbanistycznej, która uniemożliwia osobom niepełnosprawnym korzystanie z wielu obiektów publicznych, kulturalnych i sportowych.

W regionie brakuje ujednoliconego systemu informacji dotyczącego podstawowych danych na temat osób niepełnosprawnych, m.in. ich dokładnej liczby, stopnia niepełnosprawności, wieku, miejsca zamieszkania, płci, etc. Konieczne jest stworzenie zintegrowanego systemu w postaci np. punktu konsultacyjnego lub strony internetowej, na szczeblu ogólnopolskim lub wojewódzki, który dawałby pracownikom różnych instytucji możliwość ustalenia liczby osób niepełnosprawnych. Do skutecznej pracy przedstawiciele OPS i PCPR potrzebują szczegółowych informacji na temat środowiska lokalnego, w którym działają.

Ważnym słabym punktem systemu wsparcia osób niepełnosprawnych jest ponadto niewystarczająca skuteczność aktywizacji zawodowej, spowodowana licznymi obwarowaniami prawnymi. Otoczenie prawne odbierane jest jako mało stabilne, niejasne i nazbyt skomplikowane. Brakuje szkoleń i kursów zawodowych oraz doszkalających/przekwalifikujących, a także miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. Zdaniem respondentów związane jest to w dużej mierze z podejściem samych przedsiębiorców, którzy zniechęcają się z powodu rozbudowanych procedur towarzyszących zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Działania na rzecz ON utrudnia także nieefektywny system komunikacji pomiędzy niektórymi podmiotami. Niezbędne jest przygotowanie właściwego narzędzia lub wypracowanie modelu postępowania, który umożliwiłby wspólną realizację zadań wspierających niepełnosprawnych w regionie. Zdaniem badanych w chwili obecnej brakuje skutecznej koordynacji działań podejmowanych przez różne podmioty. Ich

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

aktywność jest w znacznym stopniu rozproszona i brakuje między nimi porozumienia, które zwiększyłyby efektywność udzielanej pomocy (Rysunek 9).

RYСУNEK 9. SŁABE STRONY SYSTEMU WSPARCIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W REGIONIE

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych

SŁABE STRONY WSPARCIA WEDŁUG PRZEDSTAWICIELI OPS

Według pracowników ośrodków pomocy społecznej słabą stroną systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych jest:

- Niewystarczająca liczba środków finansowych, które są potrzebne do skutecznego podejmowania działań przez ośrodki,
- Bariery architektoniczne, przede wszystkim te, które ograniczają dostęp do miejsc użyteczności publicznej,
- Brak współpracy pomiędzy podmiotami oferującymi wsparcie dla ON,
- Brak wystarczającej liczby ośrodków rehabilitacji, warsztatów terapii zajęciowej czy domów pomocy społecznej,

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

- Bariery formalne i prawne,
- Brak miejsc zatrudnienia dla ON,
- Przewagę pasywnych form wsparcia nad tymi, które aktywizują osoby niepełnosprawne.

SŁABE STRONY WSPARCIA WEDŁUG PRZEDSTAWICIELI NGO

Według przedstawicieli badanych NGO słabe strony wsparcia na rzecz ON to głównie:

- Brak wystarczającej ilości środków finansowych,
- Rozproszona pomoc dla ON,
- Brak współpracy międzysektorowej,
- Bariery formalne i prawne,
- Niski stan wiedzy społeczeństwa i słabe zainteresowanie środowiska problemami osób niepełnosprawnych.

4.5.3. Kluczowe potrzeby w zakresie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych

W ramach badania ilościowego i jakościowego respondenci wymienili różne rodzaje potrzeb w zakresie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych. Z uwagi na zbyt duże zróżnicowanie odpowiedzi badanych, nie jest możliwe przedstawienie wymienianych przez nich potrzeb w formie statystycznej. Ciężko w sposób jednoznacznie stwierdzić, które z wymienionych należy uznać za mniej lub bardziej istotne. Jako kluczowe potrzeby w zakresie systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych wskazywano:

- Większą spójność działań podejmowanych przez różne instytucje oraz organizacje działające na rzecz ON,
- Likwidację barier architektonicznych,
- Zwiększenie dostępności placówek służby zdrowia i możliwości leczenia,
- Pomoc w aktywizacji zawodowej ON,
- Pomoc osobom niepełnosprawnym w usamodzielnieniu się,

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

- Łatwiejszy dostęp do sprzętu rehabilitacyjnego i zaopatrzenia ortopedycznego,
- Uproszczenie wszystkich formalności prawnych,
- Solidny system informacyjny/stworzenie bazy danych dla osób niepełnosprawnych,
- Kompleksowe wsparcie dla rodzin osób niepełnosprawnych,
- Działania związane z rozwojem kulturalnym, organizowanie czasu wolnego ON,
- Kampanie społeczne/uświadamianie społeczeństwa,
- Grupowe wyjazdy integracyjne dla osób niepełnosprawnych,
- Wsparcie psychologiczne/zwiększenie liczby zajęć terapeutycznych,
- Więcej dowolności w działaniach, dostosowanie środków do potrzeb indywidualnych, mieszanie programów integracyjnych ze szkoleniowymi – docieranie do indywidualnych potrzeb zgodnie ze stopniem niepełnosprawności i potrzebami,
- Tworzenie i reklamowanie programów integracyjno- szkoleniowych,
- Spotkania dla pracowników ośrodków z innymi organizacjami w celu wymiany doświadczeń,
- Niwelowanie barier w systemie edukacji, utrudniających kształcenie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,
- Stworzenie punktu koordynacyjnego, w którym osoby niepełnosprawne mogłyby uzyskiwać kluczowe informacje dotyczące możliwych form wsparcia, a także instytucjach, ośrodkach czy organizacjach, które świadczą pomoc osobom niepełnosprawnym,
- Reorganizację budżetu projektów w taki sposób, aby wraz ze szkoleniami aktywizacyjnymi przychodziły stanowiska pracy,
- Uproszczenie procedur (zwłaszcza związanych z uzyskaniem dofinansowania) oraz ich ujednoczenie,
- Zapewnienie transportu do placówek wspierających,
- Zwiększenie nakładów finansowych na realizację ustawowych zadań OPS/PCPR.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

4.6. Deficyty w obszarze systemu wsparcia osób niepełnosprawnych w regionie

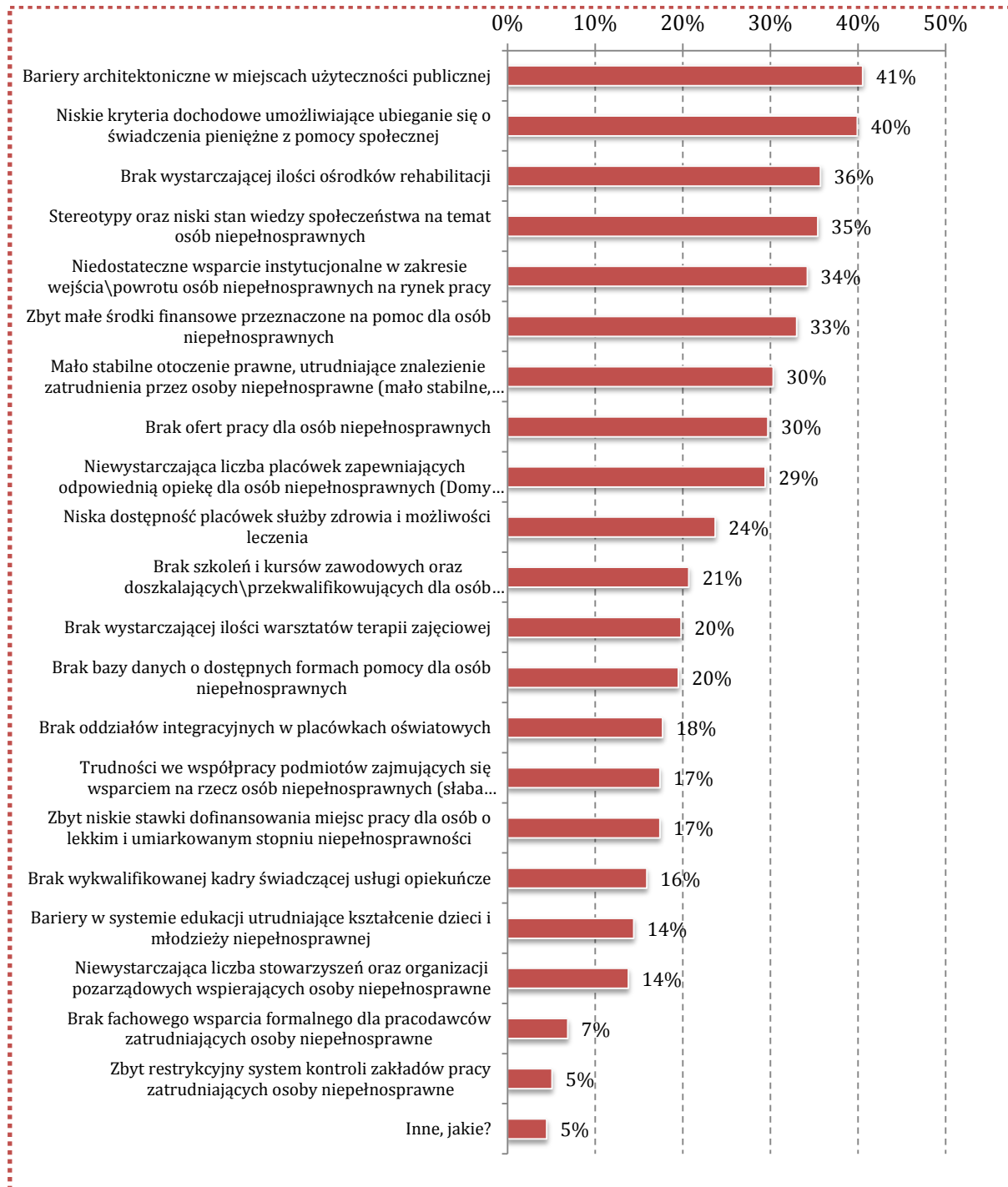
Deficyty w obszarze systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych w województwie lubelskim są ściśle związane z kluczowymi potrzebami, opisanymi we wcześniejszej części raportu (4.5.3). Zdaniem pracowników socjalnych zatrudnionych w OPS najpoważniejsze deficyty dotyczą (Wykres 20):

- Bariery architektoniczne w miejscach użyteczności publicznej (41%),
- Niskie kryteria dochodowe umożliwiające ubieganie się o świadczenia pieniężne z pomocy społecznej (40%),
- Brak wystarczającej ilości ośrodków rehabilitacji (36%),
- Stereotypy oraz niski stan wiedzy społeczeństwa na temat ON (35%),
- Niedostateczne wsparcie instytucjonalne w zakresie wejścia/powrotu osób niepełnosprawnych na rynek pracy (34%),
- Zbyt małe środki finansowe przeznaczone na pomoc dla ON (33%).

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

WYKRES 20. JAKIE DEFICYTY MOŻNA ZAUWAŻYĆ W ZAKRESIE SYSTEMU WSPARCIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej działających na terenie województwa lubelskiego, n=333 (pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

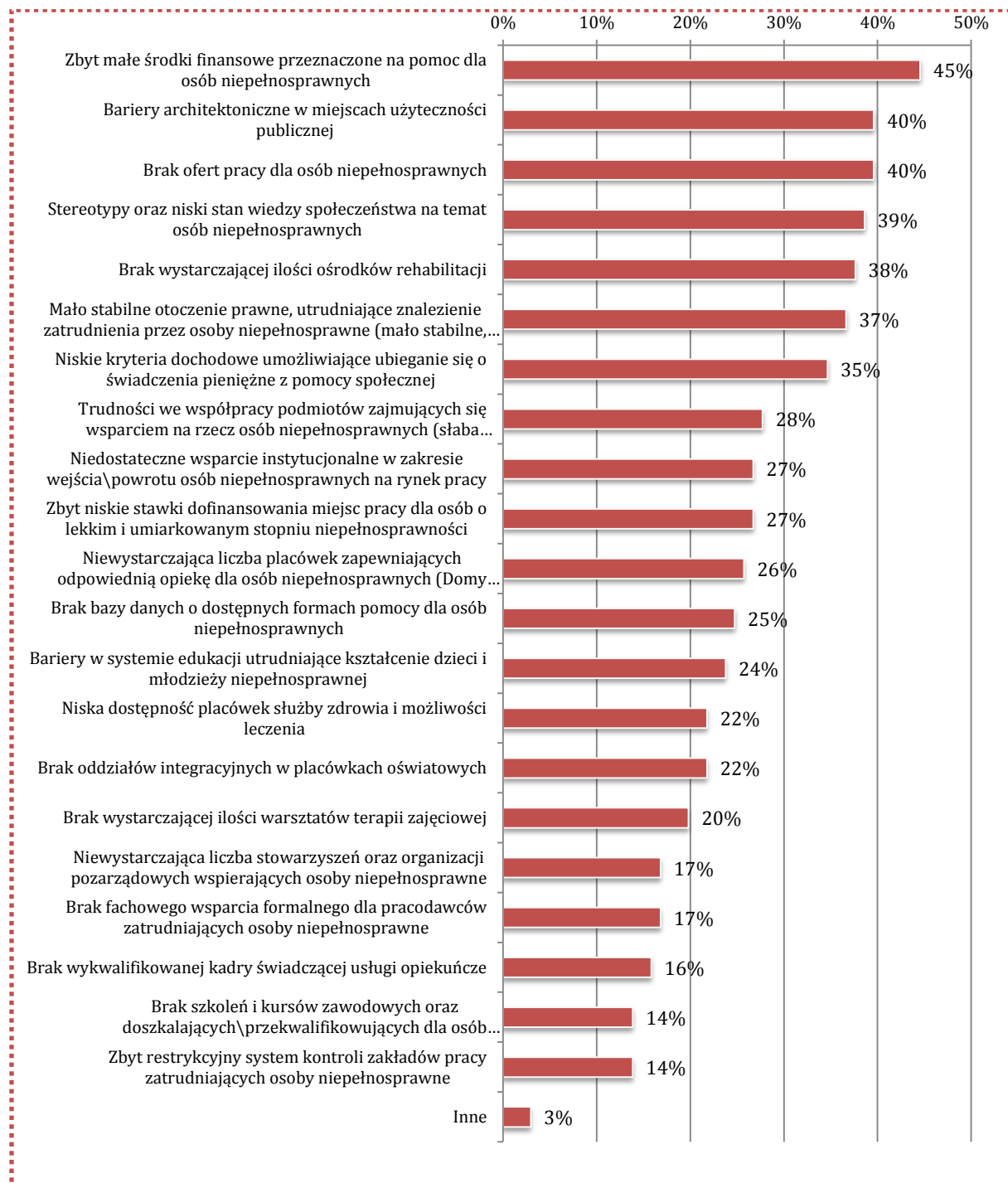
Również przedstawiciele NGO mają bardzo podobne zdanie na temat najważniejszych deficytów w zakresie systemu wsparcia udzielanego osobom niepełnosprawnym. Zdaniem ankietowanych do podstawowych deficytów należy zaliczyć (Wykres 21):

- Zbyt małe środki finansowe przeznaczone na pomoc dla ON (45%),
- Bariery architektoniczne w miejscach użyteczności publicznej (40%),
- Brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych (40%)
- Stereotypy oraz niski stan wiedzy społeczeństwa na temat osób niepełnosprawnych (39%),
- Brak wystarczającej ilości ośrodków rehabilitacji (38%)
- Mało stabilne otoczenie prawne, które utrudnia znalezienie zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne (37%).

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

WYKRES 21. JAKIE DEFICYTY MOŻNA ZAUWAŻYĆ W ZAKRESIE SYSTEMU WSPARCIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na terenie województwa lubelskiego, n=101 (pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

Według pracowników PCPR największe deficyty w systemie wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych stanowią:

- Brak wystarczającej ilości środków finansowych na realizację zadań ustawowych,
- Brak systemu komunikacji – przepływu informacji pomiędzy podmiotami, który umożliwiałby efektywną pomoc ON,
- Brak uporządkowania przepisów (szczególnie w aktach wykonawczych) i nadmierna biurokracja (m.in. bardzo obszerne umowy, odsyłanie wniosków w celu ich uzupełnienia).

Myślę, że największy deficyt jest to ten deficyt informacyjny – zarówno jeśli chodzi o osoby niepełnosprawne, jak i instytucje. Brak takiej spójnej informacji. Kiedyś PEFRON, Caritas wydawali takie fajne informatory. Nikt już tego nie robi, a one były naprawdę świetne. W tym informatorze, który ja tu jeszcze mam - być może jest on już częściowo nieaktualny – ale tu jest mnóstwo. Adresy, procedury, jak się ubiegać o dofinansowanie. Szczególnie przydatne jest to dla osób, które nagle stały się niepełnosprawne. To jest moim zdaniem największy problem.

Źródło: IDI z pracownikami PCPR

Zdaniem respondentów brak środków finansowych stanowi największe utrudnienie zarówno dla instytucji pomocy społecznej, jak również samych osób niepełnosprawnych. Osoby te niejednokrotnie spotykają się z sytuacją odmowy przyznania pomocy, mimo zasadności i kompletności wypełnianej dokumentacji (wniosków o dofinansowanie), wyłącznie z powodu niewystarczającej ilości środków.

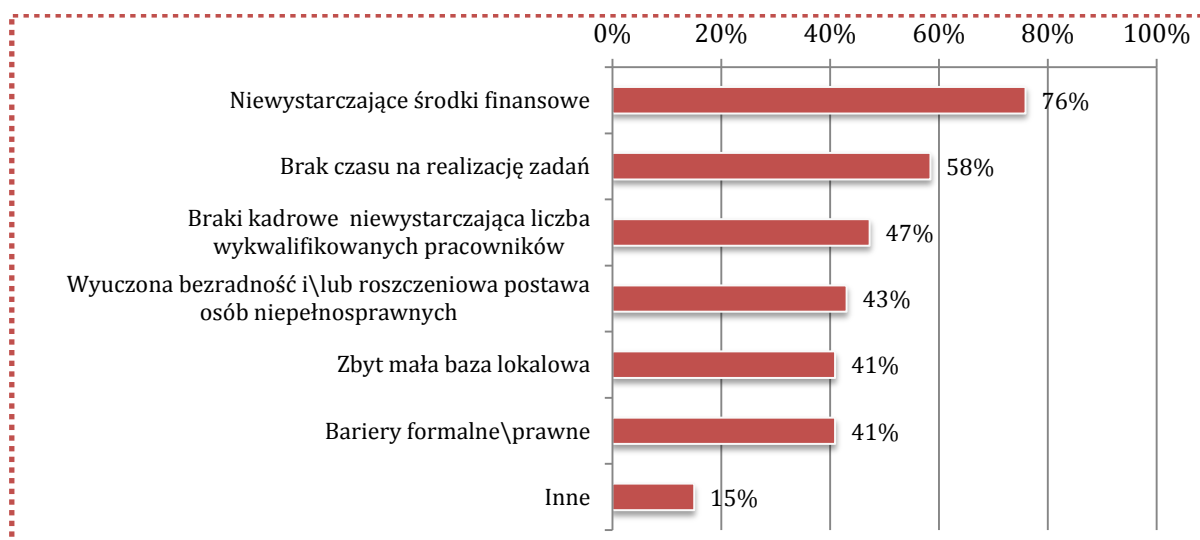
4.7. Problemy i bariery w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych

Jako bariery utrudniające realizację działań na rzecz osób niepełnosprawnych pracownicy OPS wymieniali najczęściej niewystarczające środki finansowe (76%).

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

Kolejnym poważnym problemem są ograniczone zasoby czasowe (58%) oraz braki kadrowe (47%) (Wykres 22).

WYKRES 22. JAKIE BARIERY STANOWIĄ DLA PAŃSTWA NAJWIĘKSZĄ PRZESZKODĘ W SKUTECZNEJ REALIZACJI ZADAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH?

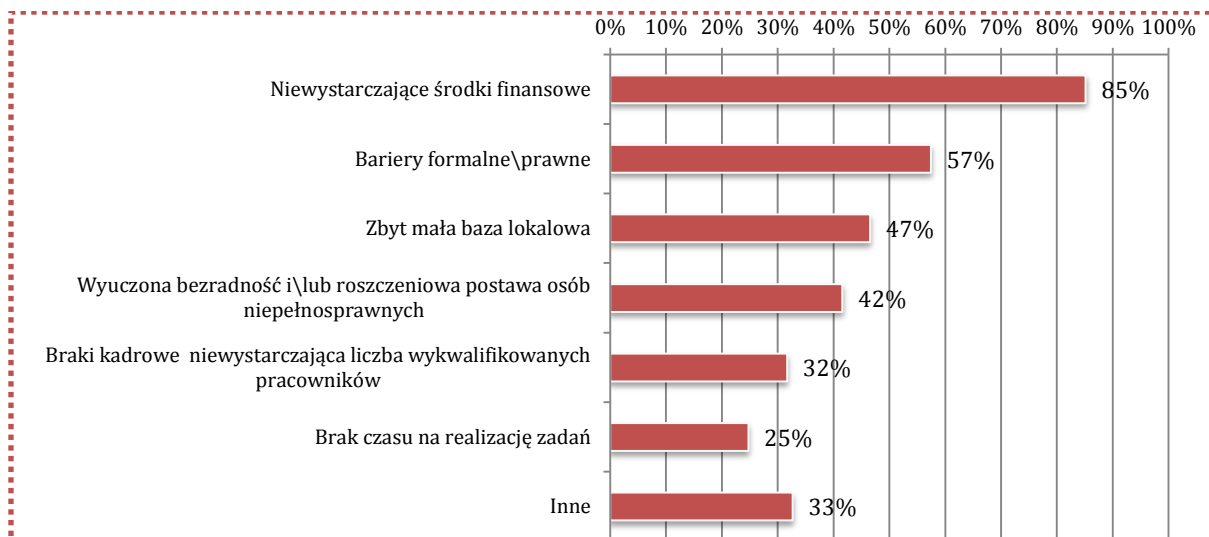
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej działających na terenie województwa lubelskiego, n=333 (pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)

Również w przypadku organizacji pozarządowych największą barierą w skutecznym wspieraniu ON są braki pieniężne (85%), a także bariery formalne i prawne (57%) oraz zbyt mała baza lokalowa (47%) i roszczeniowa postawa osób niepełnosprawnych (42%) (Wykres 23).

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

WYKRES 23. JAKIE BARIERY STANOWIĄ DLA PAŃSTWA NAJWIĘKSZĄ PRZESZKODĘ W SKUTECZNEJ REALIZACJI ZADAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na terenie województwa lubelskiego, n=101 (pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)

Według pracowników powiatowych centrów pomocy rodzinie największe utrudnienia dla skutecznej realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych stanowią:

- Brak środków finansowych,
- Nadmierna biurokracja,
- Bierność i nieporadność osób niepełnosprawnych oraz ich postawa roszczeniowa,
- Brak szczegółowych danych na temat liczby osób niepełnosprawnych w powiecie oraz ich demografii.

Może ja wyolbrzymiam problem, ale mnie to bardzo boli, przeszkadza, że ja nie mam informacji na temat tego środowiska. W sensie, że ja nie ma takiej wiedzy ile w jakiej gminie jest osób niepełnosprawnych, a chciałabym mieć taką wiedzę i uważam, że jako kierownik powinnam ją mieć.

Źródło: IDI z pracownikami PCPR

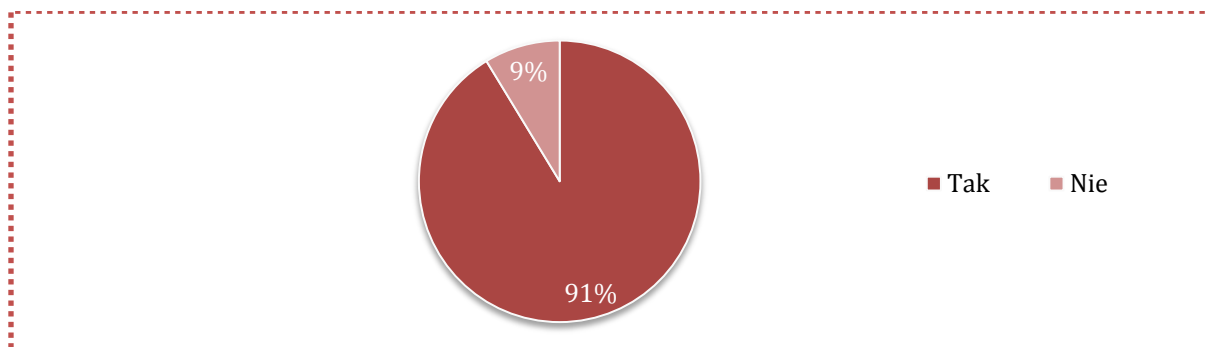
„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

4.8. Współpraca podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych

4.8.1. Współpraca instytucji pomocy społecznej z innymi instytucjami

Zdecydowana większość (91%) ośrodków pomocy społecznej nawiązywała współpracę z innymi podmiotami, której celem była pomoc dla osób niepełnosprawnych (Wykres 24).

WYKRES 24. CZY PAŃSTWA JEDNOSTKA WSPÓŁPRACUJE I/LUB WSPÓŁPRACOWAŁA Z INNYMI PODMIOTAMI W ZAKRESIE WSPARCIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH?

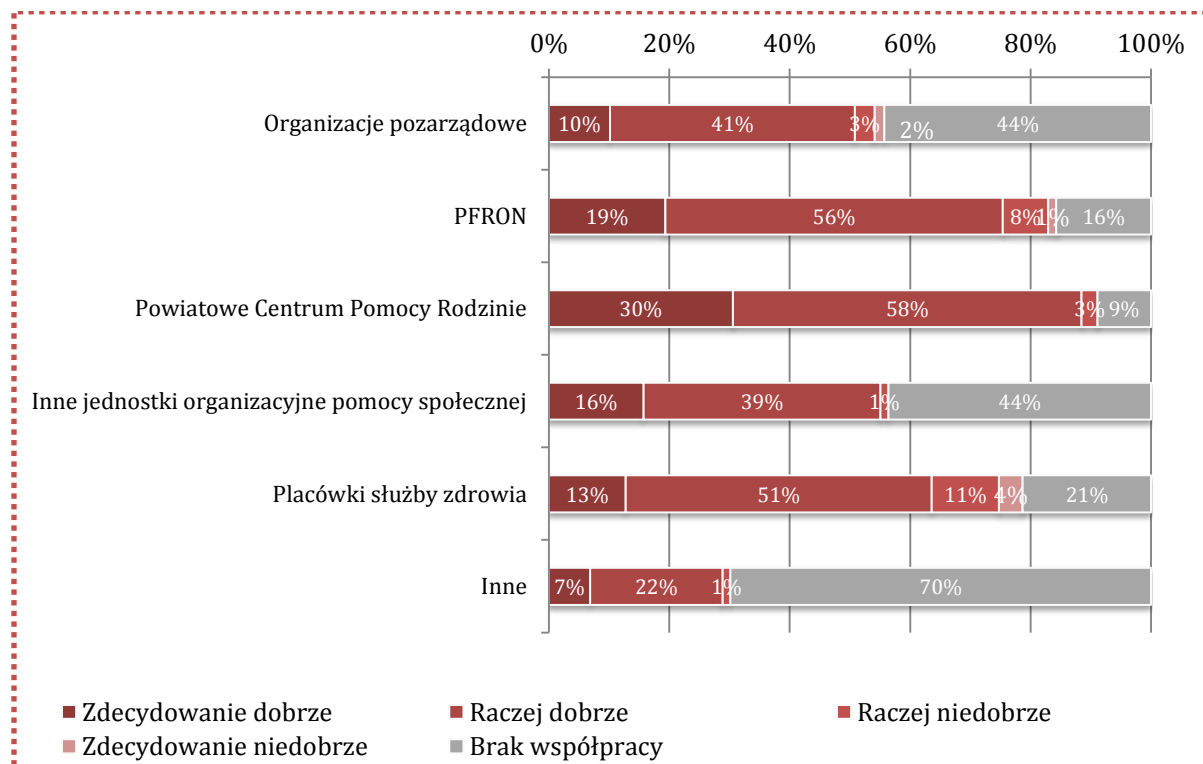

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej działających na terenie województwa lubelskiego, n=333

Ośrodki te nawiązywały głównie współpracę z PFRON, powiatowymi centrami pomocy rodzinie oraz placówkami służby zdrowia, wśród których wymieniano zarówno placówki publiczne, jak i prywatne, w tym przychodnie, szpitale, oraz lekarzy i pielęgniarki (Wykres 25). Współpraca nawiązywana z innymi organizacjami i instytucjami na ogół oceniana była bardzo dobrze lub dobrze.

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

WYKRES 25. JAK PAN(I) OCENIA WSPÓŁPRACĘ PAŃSTWA JEDNOSTKI Z INNYMI PODMIOTAMI?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej działających na terenie województwa lubelskiego, n=293

Wśród organizacji pozarządowych najczęściej wymieniano: Polski Czerwony Krzyż oraz Caritas, Stowarzyszenie „Krok za krokiem” i Fundacja „Fuga Mundi”. Innymi podmiotami były: kościoły, policja, placówki oświatowe, banki żywności, prywatni przedsiębiorcy oraz podmioty gospodarcze, urzędy pracy, jednostki samorządu terytorialnego czy ochotniczą straż pożarną.

Bardzo pozytywnie współpracę z innymi instytucjami oceniali również pracownicy merytoryczni PCPR. Pracują oni najczęściej z:

- PFRON,
- Ośrodkami pomocy społecznej,
- Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej,
- Powiatową Radą Społeczną ds. Osób Niepełnosprawnych,

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

- Organizacjami pozarządowymi,
- Placówkami NFZ,
- Biurem Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Współpraca z wymienionymi instytucjami była oceniana wysoko. PCPR często kontaktują się z innymi jednostkami, starają się być bieżąco, biorą udział w spotkaniach i szkoleniach, a także wymieniają się informacjami i doświadczeniami. Jedyne problemy dotyczą kooperacji z ośrodkami

Najgorzej mi się jednak współpracuje z GOPS-ami. Nie mogę powiedzieć, że jest strasznie źle, bo jak dzwonię do GOPS-u, to też widzę tę chęć współpracy. Myślę, że oni tak nie do końca... Rozumiem, że oni mają też masę swoich zajęć, więc ten problem niepełnosprawności jest skoncentrowany raczej u nas. Jednak ta współpraca przydałaby się w większym zakresie.

Źródło: IDI z pracownikami PCPR

Współpraca przebiega pozytywnie, ale największym problemem jest brak wystarczających środków finansowych. Z powodu braku pieniędzy organizacje pożytku publicznego musiały zrezygnować w tym roku z realizacji wielu zadań, ponieważ pula środków finansowych była niewystarczająca. Pieniądże ograniczają nam działalności i współpracę.

Źródło: IDI z pracownikami PCPR

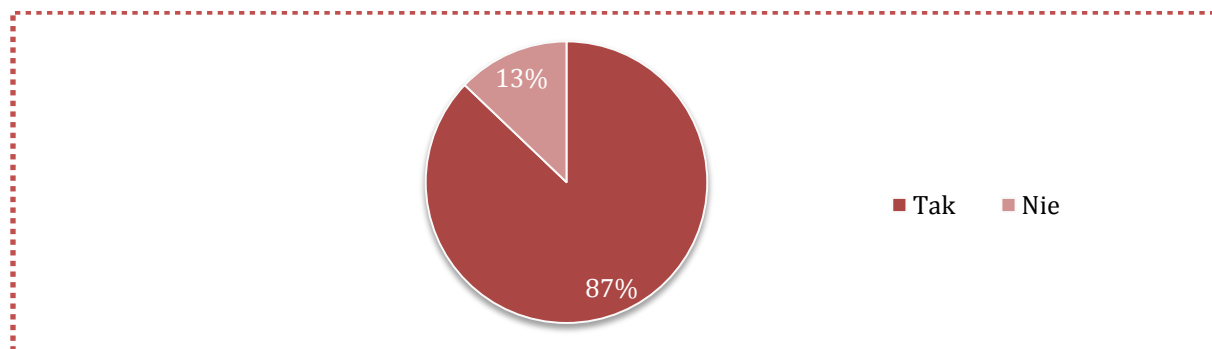
pomocy społecznej, która wymaga poprawy system przepływu informacji. Zdaniem badanych pomocne mogłoby być stworzenie platformy wymiany doświadczeń i informacji, centralnego punktu informacyjnego lub organizacja cyklicznych spotkań.

4.8.2. Współpraca organizacji pozarządowych z innymi instytucjami

Współpracę z innymi podmiotami w zakresie wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych równie często nawiązują organizacje pozarządowe. Wśród ankietowanych NGO 87% współdziałało w tym zakresie z innymi jednostkami i instytucjami (Wykres 26).

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

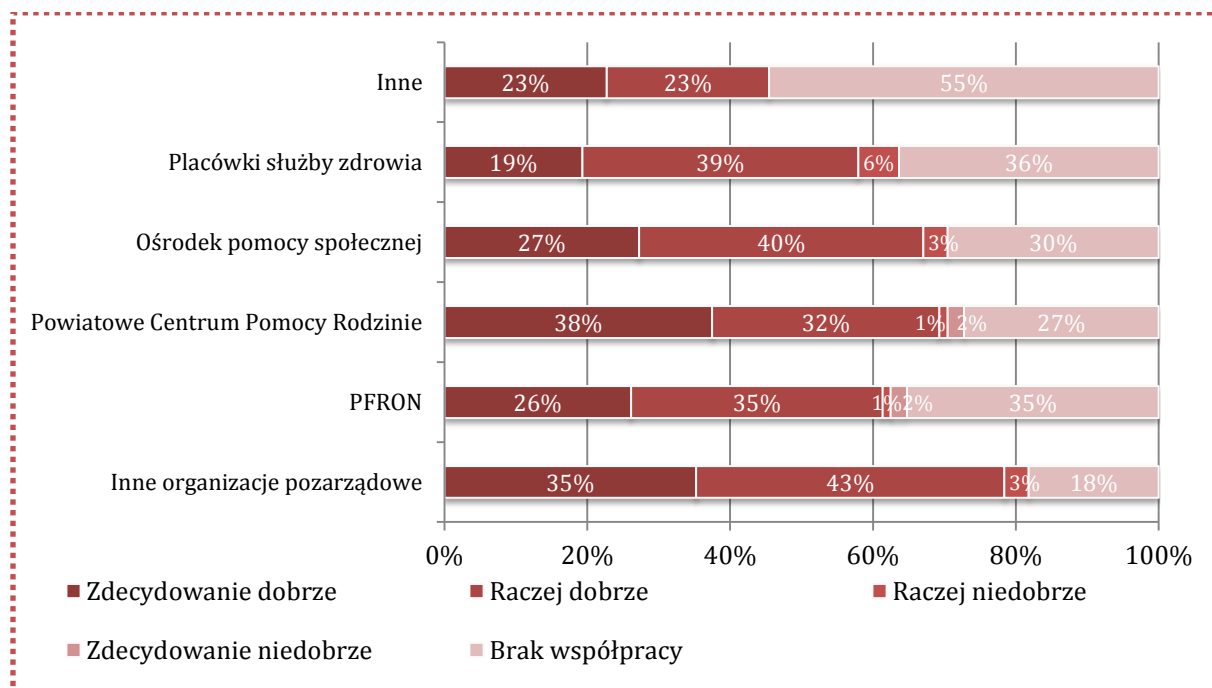
WYKRES 26. CZY PAŃSTWA ORGANIZACJA WSPÓŁPRACUJE I/LUB WSPÓŁPRACOWAŁA Z INNYMI PODMIOTAMI W ZAKRESIE WSPARCIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na terenie województwa lubelskiego, n=101

Organizacje te najczęściej współpracowały z PCPR, PFRON oraz innymi NGO i ośrodkami pomocy społecznej w województwie (Wykres 27). Współpraca ta była niemal we wszystkich przypadkach oceniana jako co najmniej dobra.

WYKRES 27. JAK PAN(I) OCENIA WSPÓŁPRACĘ PAŃSTWA ORGANIZACJI Z INNYMI PODMIOTAMI?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego techniką CATI z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na terenie województwa lubelskiego, n=55

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

Wśród innych organizacji pozarządowych, z którymi współpracowały badane NGO wymieniano: Fundację „Fuga Mundi”, PCK, Caritas, Amazonki, Stowarzyszenie „Radość” oraz Stowarzyszenie „Krok za krokiem”. Wśród placówek służby zdrowia dominowały szpitale i oddziały rehabilitacyjne, a także przychodnie specjalistyczne. Jako inne podmioty wskazywano na ZUS, policję, kościoły, a także prywatne przedsiębiorstwa, szkoły i osoby prywatne.

4.9. Rozwiązania wpływające na wzrost efektywności systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych

Respondenci uczestniczący w badaniu ilościowym oraz jakościowym zostali poproszeni o wskazanie rozwiązań, które ich zdaniem wpłynęłyby na wzrost efektywności systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych. Wymienione przez nich propozycje zostały zebrane i przedstawione w formie graficznej (Tabela 7).

TABELA 7. DZIAŁANIA ZWIĘKSZAJĄCE EFEKTYWNOŚĆ WSPARCIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

LP.	RODZAJ DZIAŁANIA	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA WDROŻENIE DZIAŁANIA
1.	Zwiększenie budżetu/kwot dofinansowania przeznaczonego na wsparcie dla ON.	MPiPS, PFRON
2.	Reorganizacja systemu pomocy społecznej w województwie lubelskim, skierowanego do ON, w szczególności zmiana sposobu współpracy pomiędzy podmiotami – większa częstotliwość spotkań oraz wymiany informacji.	ROPS, OPS, PCPR
3.	Indywidualne podejście do klientów z grupy osób niepełnosprawnych.	OPS, PCPR
4.	Szkolenia i warsztaty dla pracowników systemu pomocy społecznej z zakresu pracy z osobami niepełnosprawnymi, szczególnie skutecznej komunikacji z tą grupą klientów.	ROPS, PCPR, OPS
5.	Likwidacja barier funkcjonalnych – architektonicznych, urbanistycznych, transportowych.	JST, OPS, PCPR
6.	Zmiana systemu edukacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, umożliwienie pełnej integracji z rówieśnikami.	MNiSW, MPiPS
7.	Likwidacja barier w komunikacji pomiędzy podmiotami udzielającymi wsparcia osobom niepełnosprawnym.	ROPS, OPS, PCPR

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

8.	Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych na rynku pracy m.in. poprzez stworzenie stabilnego systemu zachęt ekonomicznych dla pracodawców motywujących do tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.	MPiPS, JST, WUP, PUP
9.	Edukacja społeczeństwa na temat praw osób niepełnosprawnych, ich potrzeb oraz problemów.	MPiPS, ROPS
10.	Aktywizacja zawodowa niepełnosprawnych, szczególnie kształcenie zawodowe młodzieży, dostosowane do zapotrzebowania rynku lokalnego.	MNiSW
11.	Stworzenie bazy danych zawierającej aktualne informacje na temat populacji osób niepełnosprawnych w regionie.	ROPS

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

5. Podsumowanie

TABELA 8. TABELA WNIOSKÓW I REKOMENDACJI

Lp.	WNIOSEK	REKOMENDACJA	ADRESAT REKOMENDACJI	SPOSÓB WDROŻENIA
TYTUŁ RAPORTU:				
„Potrzeby w obszarze systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych w opinii pracowników ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrum pomocy rodzinie oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie województwa lubelskiego”				
1.	Rozrzut w ocenach efektywności poszczególnych form wsparcia. Struktury odpowiedzi nie wykazują żadnego uporządkowania. W badaniach zarejestrowano stosunkowo niskie wartości wskaźników efektywności poszczególnych form wsparcia, poza tymi, które dominują w działalności obu badanych sektorów (pośrednie i bezpośrednie wsparcie finansowe w wypadku instytucji samorządowych oraz działania z samymi beneficjentami, jak na przykład wyjazdy integracyjne, w wypadku instytucji pozarządowych).	Konieczność stworzenia standaryzowanych wskaźników efektywności dla wszystkich oferowanych działań pomocowych oraz opracowanie systemu monitorowania i cyklicznego raportowania ich wartości.	PFRON	Stworzenie procedur analitycznych i ewaluacyjnych.
2.	Wyodrębnienie dwóch obszarów aktywności osób niepełnosprawnych, które wymagają pomocy ze strony systemu instytucjonalnego: świat społeczny i praca zawodowa przy jednoczesnym braku możliwości zawiązania ścisłej i efektywnej współpracy pomiędzy ośrodkami pomocy społecznej i organizacjami pozarządowymi z jednej strony, a instytucjami rynku pracy z drugiej strony.	Wyodrębnienie w ośrodkach pomocy społecznej wewnętrznych służb integracji społecznej przynajmniej na poziomie koordynatorów działań, którzy pracowaliby na rzecz osób niepełnosprawnych z zakresem kompetencji, który w wymiarze minimalnym sprowadzał się będzie do integracji wiedzy o dostępnych rozwiązaniach instytucjonalnych i projektowych dedykowanych osobom niepełnosprawnym oraz tworzenia	OPS	Stworzenie osobnego stanowiska: specjalista ds. integracji społecznej osób niepełnosprawnych.

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

		specjalistycznych programów aktywizacji uwzględniające poszczególne rodzaje niepełnosprawności, aktywizacji, w której wymiar zawodowy jest rozumiany, jako główny element pozwalający włączyć niepełnosprawnych w życie społeczności lokalnych.		
3.	Dominacja działań doraźnych, brak działań długofalowych, które doprowadziłyby do integracji społeczności lokalnej z niepełnosprawnymi.	Stworzenie powiatowych „programów operacyjnych na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych”, które będą odwoływały się do problemów społecznych zdiagnozowanych, jako podstawa istniejących strategii rozwiązywania problemów społecznych (w zakresie problemów osób niepełnosprawnych) oraz będą uwzględniały lokalną specyfikę w zakresie zasobów społecznych oraz rozpoznanie możliwości integracyjnych tych grup osób niepełnosprawnych, które zamieszkują poszczególne powiaty. Strategie powinny się koncentrować na znoszeniu wszelkiego rodzaju barier (fizycznych i społecznych).	PCPR	Analiza danych urzędowych, prace projektowe.
4.	Brak zintegrowanego systemu informacji o zjawisku niepełnosprawności w regionie oraz charakterystyki zbiorowości osób niepełnosprawnych, który uniemożliwia tworzenie strategii odpowiadających na pojawiające się nowe tendencje w zbiorowości osób niepełnosprawnych oraz planów działań doraźnych.	Opracowanie i wdrożenie systemu badań sytuacji osób niepełnosprawnych w regionie.	ROPS	Stworzenie procedur badawczych i sprawozdawczych.
5.	Brak współpracy instytucjonalnej i niedoskonały system komunikacji pomiędzy poszczególnymi organizacjami świadczącymi usługi na rzecz osób niepełnosprawnych.	Stworzenie zintegrowanego modelu działań instytucjonalnych opartego na specjalistach ds. niepełnosprawnych w każdej instytucji (rzecznika osób niepełnosprawnych).	OPS, PCPR, ROPS, JST	Audyt instytucjonalny (w zakresie systemu organizacji, procesów, procedur i komunikacji).

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

6.	„Odrzucenie” niepełnosprawnych przez środowiska (społeczności) lokalne, brak zrozumienia ze strony społeczeństwa dla problemów osób niepełnosprawnych i związane z tym utrwalanie się postaw „zdrowej” części społeczeństwa blokujących integrację osób niepełnosprawnych.	<p>Stworzenie i realizacja Środowiskowych Programów Aktywizacji i Integracji Osób Niepełnosprawnych z ich otoczeniem społecznym (w skrócie SPANOS) opracowujących masowe (na skalę lokalną) akcje i wydarzenia (pikniki, działania artystyczne, wydarzenia rekonstruujące historię danego miejsca czy regionu itd., itp.), które łączą uczestnictwo trzech grup: członków danej społeczności lokalnej (np. osiedla czy dzielnicy), osób niepełnosprawnych zamieszkałych na danym terenie i przedsiębiorców (oraz ich pracowników), których siedziba jest zlokalizowana w danej przestrzeni miasta, gminy, powiatu czy regionu (obszaru oddziaływania danego OPS).</p> <p>Poszukiwanie przedsiębiorców-uczestników (a jednocześnie sponsorów) powinno opierać się na propagowaniu idei ekonomii społecznej w ten sposób, że przedsiębiorcom, poza udziałem finansowym, powinno się proponować również aktywność organizacyjną przy poszczególnych przedsięwzięciach. Do tego zachęcić ich mogą potencjalne efekty wizerunkowymi dla firmy wynikające z takiego uczestnictwa.</p>	OPS	<p>Opracowanie koncepcji i programu projektu – aktywizacja przedsiębiorców (sponsoring) – aktywizacja mieszkańców – realizacja imprezy – promocja i upowszechnienie.</p>
----	--	---	-----	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

6. Załączniki

6.1. Scenariusz indywidualnego wywiadu pogłębionego (IDI) z pracownikami merytorycznymi zajmującymi się udzielaniem wsparcia osobom niepełnosprawnym w PCPR

WSTĘP	
Powitanie respondenta oraz przedstawienie tematu rozmowy.	
PYTANIA	
1.	Jaką jednostkę Pan(i) reprezentuje? Czym się Pan(i) zajmuje? Jakie są Pana(i) obowiązki?
2.	Jakie elementy składają się Pana(i) zdaniem na system wsparcia osób niepełnosprawnych? <i>(Jakie obejmuje on obszary, jakie instytucje i organizacje podejmują w jego ramach działania?)</i>
3.	Czy Pana(i) zdaniem niepełnosprawność stanowi istotny problem w skali podlegającej Państwu jednostki terytorialnej (powiatu)? Jak sytuacja ta przedstawia się w skali całego województwa? <i>(Proszę rozwinąć swoją wypowiedź.)</i> Jaki jest zakres tego zagadnienia w obszarze działania Państwa jednostki?
4.	Jak Pan(i) ocenia system wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych? Jakie są jego mocne i słabe strony? <i>(Dlaczego? Proszę uzasadnić swoją wypowiedź.)</i>
5.	Jakie deficyty można zauważyć w obszarze systemu wsparcia osób niepełnosprawnych? <ul style="list-style-type: none"> ○ Które z nich są najbardziej uciążliwe dla instytucji pomocy społecznej? ○ Które stanowią największe utrudnienie dla osób niepełnosprawnych? ○ W jaki sposób powinno się rozwiązać problem wspomnianych deficytów? ○ Kto (jaki podmiot) powinien odpowiadać za przeciwdziałanie deficytom?
6.	Jakie są najważniejsze problemy i bariery w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych? <ul style="list-style-type: none"> ○ Jakie są ich źródła? ○ W jaki sposób należy przeciwdziałać tego rodzaju problemom/barierom? ○ Kto (jaki podmiot) powinien odpowiadać za niwelowanie opisanych problemów/barier?
7.	Jak Pan(i) ocenia formy wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych, wynikające z

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

<p>obowiązujących aktów prawnych? <i>(Dlaczego? Proszę uzasadnić swoją wypowiedź.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Które z dostępnych form wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych uważa Pan(i) za najbardziej efektywne? <i>(Dlaczego? Proszę uzasadnić swoją wypowiedź.)</i> ○ Które formy wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych są Pana(i) zdaniem najmniej efektywne? <i>(Dlaczego? Proszę uzasadnić swoją wypowiedź.)</i> <p>8. Jak Pan(i) ocenia współpracę instytucji pomocy społecznej z innymi instytucjami (m.in. NGO, PFRON czy placówki służby zdrowia)? <i>(Dlaczego? Proszę uzasadnić swoją wypowiedź.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Z jakimi podmiotami w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych współpracuje Państwa placówka? ○ Jak Pan(i) ocenia tę współpracę? Jakie są jej mocne i słabe strony? <p>9. Jakie są według Pana(i) kluczowe potrzeby w zakresie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych, w szczególności w rehabilitacji społecznej i zawodowej? <i>(Proszę rozwinąć swoją wypowiedź.)</i></p>
ZAKOŃCZENIE
Podsumowanie wniosków oraz podziękowanie za udział w rozmowie.

6.2. Kwestionariusz wywiadu telefonicznego (CATI) z terenowymi pracownikami socjalnymi OPS

KWESTIONARIUSZ WYWIADU (CATI)
<p>Nazywam się..... i jestem przedstawicielem firmy „EU-CONSULT”, która na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie realizuje obecnie badanie w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, współfinansowanym przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Projektu „Koordynacja na rzecz aktywnej integracji”.</p> <p>Badanie dotyczy potrzeb w zakresie systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych. Jest ono anonimowe, a dane uzyskane w jego wyniku zostaną przedstawione w formie liczbowych uogólnień.</p> <p>Proszę o udzielenie jak najbardziej wyczerpujących odpowiedzi na zadawane pytania.</p>
INSTRUKCJA
<p>Proszę wybrać jedną odpowiedź, o ile w pytaniu nie zaznaczono inaczej. Proszę stosować się do reguł przejść (np. Proszę przejść do pytania...)</p>
PYTANIA ANKIETOWE
<p>1. Czy posiada Pan(i) wiedzę z zakresu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych?</p> <p>☐ Tak</p>

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

☐ Nie (Proszę podziękować za rozmowę i zakończyć wywiad.)
<p>2. Jakie elementy składają się Pana(i) zdaniem na system wsparcia osób niepełnosprawnych? (Jakie obejmuje on obszary, jakie instytucje i organizacje podejmuje w jego ramach działania?)</p> ☐
<p>3. Jak Pan(i) ocenia system wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych?</p> ☐ Zdecydowanie dobrze ☐ Raczej dobrze ☐ Raczej źle ☐ Zdecydowanie źle
<p>4. Jakie są według Pana(i) mocne strony systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych w regionie? (Proszę podać trzy najważniejsze.)</p> ☐ ☐ ☐
<p>5. Jakie są według Pana(i) słabe strony systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych w regionie? (Proszę podać trzy najważniejsze.)</p> ☐ ☐ ☐
<p>6. Jakie deficyty można zauważyć w zakresie systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych? (Proszę wybrać minimum trzy odpowiedzi.)</p> ☐ Trudności we współpracy podmiotów zajmujących się wsparciem na rzecz osób niepełnosprawnych (słaba współpraca międzysektorowa) ☐ Niedostateczne wsparcie instytucjonalne w zakresie wejścia/powrotu osób niepełnosprawnych na rynek pracy ☐ Niskie kryteria dochodowe umożliwiające ubieganie się o świadczenia pieniężne z pomocy społecznej ☐ Mało stabilne otoczenie prawne, utrudniające znalezienie zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne (mało stabilne, niejasne i zbyt skomplikowane prawodawstwo) ☐ Brak szkoleń i kursów zawodowych oraz doszkalających/przekwalifikujących dla osób niepełnosprawnych ☐ Stereotypy oraz niski stan wiedzy społeczeństwa na temat osób niepełnosprawnych ☐ Niewystarczająca liczba placówek zapewniających odpowiednią opiekę dla osób niepełnosprawnych (Domy Pomocy Społecznej, Ośrodki Szkolno-Wychowawcze, itp.) ☐ Brak wystarczającej ilości ośrodków rehabilitacji ☐ Brak wystarczającej ilości warsztatów terapii zajęciowej ☐ Zbyt małe środki finansowe przeznaczone na pomoc dla osób niepełnosprawnych ☐ Brak bazy danych o dostępnych formach pomocy dla osób niepełnosprawnych ☐ Zbyt niskie stawki dofinansowania miejsc pracy dla osób o lekkim i umiarkowanym stopniu

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

niepełnosprawności

- Niewystarczająca liczba stowarzyszeń oraz organizacji pozarządowych wspierających osoby niepełnosprawne
- Bariery architektoniczne w miejscach użyteczności publicznej
- Brak wykwalifikowanej kadry świadczącej usługi opiekuńcze
- Niska dostępność placówek służby zdrowia i możliwości leczenia
- Bariery w systemie edukacji utrudniające kształcenie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej
- Brak oddziałów integracyjnych w placówkach oświatowych
- Brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych
- Inne, jakie?.....

7. Czy Pana(i) zdaniem niepełnosprawność na terenie Państwa gminy jest problemem, z którym boryka się wielu mieszkańców?

- Zdecydowanie tak
- Raczej tak
- Raczej nie
- Zdecydowanie nie

8. Jakie działania na rzecz osób niepełnosprawnych realizuje Państwa Ośrodek? (Proszę podać minimum trzy.)

-
-
-
-

9. Jakie bariery stanowią dla Państwa największą przeszkodę w skutecznej realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych? (Proszę wybrać minimum trzy odpowiedzi.)

- Wyuczona bezradność i/lub roszczeniowa postawa osób niepełnosprawnych
- Braki kadrowe – niewystarczająca liczba wykwalifikowanych pracowników
- Brak czasu na realizację zadań
- Zbyt mała baza lokalowa
- Niewystarczające środki finansowe
- Bariery formalne/prawne
- Inne, jakie?.....

10. Które z dostępnych form wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych uważa Pan(i) za najbardziej efektywne? (Proszę wybrać minimum trzy odpowiedzi.)

- Warsztaty terapii zajęciowej
- Aktywizacja środowiska lokalnego (sąsiedztwa)
- Świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania
- Dofinansowanie miejsc zatrudnienia
- Praca socjalna
- Zasiłki stałe
- Zasiłki celowe
- Zasiłki okresowe
- Dofinansowanie wykształcenia
- Wyjazdy oraz spotkania integracyjne
- Dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

	☐ Zajęcia i turnusy rehabilitacyjne ☐ Likwidacja barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych ☐ Szkolenia i kursy zawodowe ☐ Wsparcie materialne ☐ Inne, jakie?.....				
<p>11. Które z dostępnych form wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych uważa Pan(i) za najmniej efektywne? (Proszę wybrać minimum trzy odpowiedzi.)</p> ☐ Warsztaty terapii zajęciowej ☐ Aktywizacja środowiska lokalnego (sąsiedztwa) ☐ Świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania ☐ Dofinansowanie miejsc zatrudnienia ☐ Praca socjalna ☐ Zasiłki stałe ☐ Zasiłki celowe ☐ Zasiłki okresowe ☐ Dofinansowanie wykształcenia ☐ Wyjazdy oraz spotkania integracyjne ☐ Dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych ☐ Zajęcia i turnusy rehabilitacyjne ☐ Likwidacja barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych ☐ Szkolenia i kursy zawodowe ☐ Wsparcie materialne ☐ Inne, jakie?.....	<p>12. Czy Państwa jednostka współpracuje i/lub współpracowała z innymi podmiotami w zakresie wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych?</p> ☐ Tak ☐ Nie (Proszę przejść do pytania 14.)				
<p>13. Jak Pan(i) ocenia współpracę Państwa jednostki z innymi podmiotami? (Proszę ocenić współpracę poprzez postawienie X w odpowiedniej komórce.)</p>	Zdecydowanie dobrze	Raczej dobrze	Raczej źle	Zdecydowanie źle	Brak współpracy
☐ Organizacje pozarządowe (Jakie?)					
☐ PFRON					
☐ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie					
☐ Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej					

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

(Jakie?)					
☐ Placówki służby zdrowia (Jakie?)					
☐ Inne, jakie?.....					
14. Jakie są według Pana(i) kluczowe potrzeby w zakresie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych?					
☐					
☐					
METRYCZKA					
M 1. Płeć respondenta			M 2. Wiek respondenta		
☐ Kobieta			☐ Poniżej 25 lat		
☐ Mężczyzna			☐ 25-40		
			☐ 41-55		
			☐ 56-65		
			☐ Powyżej 65		
M 3. Stanowisko respondenta			M 4. Rodzaj jednostki		
☐ Aspirant pracy socjalnej			☐ OPS		
☐ Pracownik socjalny			☐ GOPS		
☐ Starszy pracownik socjalny			☐ MGOPS		
☐ Specjalista pracy socjalnej			☐ MOPS/MOPR/MCPR		
☐ Starszy specjalista pracy socjalnej					
☐ Specjalista pracy z rodziną					
☐ Starszy specjalista pracy z rodziną					
☐ Główny specjalista					
☐ Inne, jakie?.....					
M 5. Lokalizacja jednostki					
☐ Wieś					
☐ Miasto do 20 tys. mieszkańców					
☐ Miasto od 20 do 50 tys. mieszkańców					
☐ Miasto od 50 do 100 tys. mieszkańców					
☐ Miasto powyżej 100 tys. mieszkańców					
<i>Dziękujemy za poświęcony czas.</i>					

6.3. Kwestionariusz wywiadu telefonicznego (CATI) z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych

KWESTIONARIUSZ WYWIADU (CATI)
Nazywam się..... i jestem przedstawicielem firmy „EU-CONSULT”, która na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie realizuje obecnie badanie w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, współfinansowanym przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Projektu „Koordynacja na rzecz

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

aktywnej integracji”.

Badanie dotyczy potrzeb w zakresie systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych. Jest ono anonimowe, a dane uzyskane w jego wyniku zostaną przedstawione w formie liczbowych uogólnień.

Proszę o udzielenie jak najbardziej wyczerpujących odpowiedzi na zadawane pytania.

INSTRUKCJA

Proszę wybrać jedną odpowiedź, o ile w pytaniu nie zaznaczono inaczej.

Proszę stosować się do reguł przejść (np. Proszę przejść do pytania...)

PYTANIA ANKIETOWE

1. Czy posiada Pan(i) wiedzę z zakresu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych?

Tak

Nie *(Proszę podziękować za rozmowę i zakończyć wywiad.)*

2. Czy Pana(i) zdaniem niepełnosprawność jest problemem, z którym boryka się wielu mieszkańców Lubelszczyzny?

Zdecydowanie tak

Raczej tak

Raczej nie

Zdecydowanie nie

3. Jakie elementy składają się Pana(i) zdaniem na system wsparcia osób niepełnosprawnych? (Jakie obejmuje on obszary, jakie instytucje i organizacje podejmują w jego ramach działania?)

.....

4. Jak Pan(i) ocenia system wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych?

Zdecydowanie dobrze

Raczej dobrze

Raczej źle

Zdecydowanie źle

5. Jakie są według Pana(i) mocne strony systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych w regionie? (Proszę podać trzy najważniejsze.)

.....

.....

.....

6. Jakie są według Pana(i) słabe strony systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych w regionie? (Proszę podać trzy najważniejsze.)

.....

.....

.....

7. Jakie deficyty można zauważyć w zakresie systemu wsparcia na rzecz osób

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

niepełnosprawnych? (Proszę wybrać minimum trzy odpowiedzi.)

- Trudności we współpracy podmiotów zajmujących się wsparciem na rzecz osób niepełnosprawnych (słaba współpraca międzysektorowa)
- Niedostateczne wsparcie instytucjonalne w zakresie wejścia/powrotu osób niepełnosprawnych na rynek pracy
- Niskie kryteria dochodowe umożliwiające ubieganie się o świadczenia pieniężne z pomocy społecznej
- Mało stabilne otoczenie prawne, utrudniające znalezienie zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne (mało stabilne, niejasne i zbyt skomplikowane prawodawstwo)
- Brak szkoleń i kursów zawodowych oraz doszkalających/przekwalifikujących dla osób niepełnosprawnych
- Stereotypy oraz niski stan wiedzy społeczeństwa na temat osób niepełnosprawnych
- Niewystarczająca liczba placówek zapewniających odpowiednią opiekę dla osób niepełnosprawnych (Domy Pomocy Społecznej, Ośrodki Szkolno-Wychowawcze, itp.)
- Brak wystarczającej ilości ośrodków rehabilitacji
- Brak wystarczającej ilości warsztatów terapii zajęciowej
- Zbyt małe środki finansowe przeznaczone na pomoc dla osób niepełnosprawnych
- Brak bazy danych o dostępnych formach pomocy dla osób niepełnosprawnych
- Zbyt niskie stawki dofinansowania miejsc pracy dla osób o lekkim i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności
- Niewystarczająca liczba stowarzyszeń oraz organizacji pozarządowych wspierających osoby niepełnosprawne
- Bariery architektoniczne w miejscach użyteczności publicznej
- Bariery w systemie edukacji utrudniające kształcenie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej
- Brak wykwalifikowanej kadry świadczącej usługi opiekuńcze
- Niska dostępność placówek służby zdrowia i możliwości leczenia
- Brak oddziałów integracyjnych w placówkach oświatowych
- Brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych
- Zbyt restrykcyjny system kontroli zakładów pracy zatrudniających osoby niepełnosprawne
- Brak fachowego wsparcia formalnego dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne
- Inne, jakie?.....

8. Jakiego rodzaju wsparcie dla osób niepełnosprawnych oferuje Państwa organizacja i kto jest jego głównym odbiorcą? (Proszę opisać w kilku zdaniach charakter wsparcia oraz jego grupę docelową.)

-
-
-

9. Jakie bariery stanowią dla Państwa największą przeszkodę w skutecznej realizacji zadań na rzecz osób

10. Które z dostępnych form wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych uważa Pan(i) za najbardziej efektywne? (Proszę wybrać

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

<p>niepełnosprawnych? (Proszę wybrać minimum trzy odpowiedzi.)</p> <p>☐ Wyuczona bezradność i/lub roszczeniowa postawa osób niepełnosprawnych</p> <p>☐ Braki kadrowe – niewystarczająca liczba wykwalifikowanych pracowników</p> <p>☐ Brak czasu na realizację zadań</p> <p>☐ Zbyt mała baza lokalowa</p> <p>☐ Niewystarczające środki finansowe</p> <p>☐ Bariery formalne/prawne</p> <p>☐ Inne, jakie?.....</p>	<p><i>minimum trzy odpowiedzi.)</i></p> <p>☐ Warsztaty terapii zajęciowej</p> <p>☐ Dofinansowanie miejsc zatrudnienia</p> <p>☐ Wsparcie finansowe</p> <p>☐ Dofinansowanie wykształcenia</p> <p>☐ Wyjazdy oraz spotkania integracyjne</p> <p>☐ Dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych</p> <p>☐ Zajęcia i turnusy rehabilitacyjne</p> <p>☐ Likwidacja barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych</p> <p>☐ Szkolenia i kursy zawodowe</p> <p>☐ Wsparcie materialne</p> <p>☐ Inne, jakie?.....</p>				
<p>11. Które z dostępnych form wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych uważa Pan(i) za najmniej efektywne? (Proszę wybrać minimum trzy odpowiedzi.)</p> <p>☐ Warsztaty terapii zajęciowej</p> <p>☐ Dofinansowanie miejsc zatrudnienia</p> <p>☐ Wsparcie finansowe</p> <p>☐ Dofinansowanie wykształcenia</p> <p>☐ Wyjazdy oraz spotkania integracyjne</p> <p>☐ Dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych oraz środków pomocniczych</p> <p>☐ Zajęcia i turnusy rehabilitacyjne</p> <p>☐ Likwidacja barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych</p> <p>☐ Szkolenia i kursy zawodowe</p> <p>☐ Wsparcie materialne</p> <p>☐ Inne, jakie?.....</p>	<p>12. Czy Państwa organizacja współpracuje i/lub współpracowała z innymi podmiotami w zakresie wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych?</p> <p>☐ Tak</p> <p>☐ Nie (Proszę przejść do pytania 14.)</p>				
<p>13. Jak Pan(i) ocenia współpracę Państwa organizacji z innymi podmiotami? (Proszę ocenić współpracę poprzez postawienie X w odpowiedniej komórce.)</p>	<p>Zdecydowanie dobrze</p>	<p>Raczej dobrze</p>	<p>Raczej źle</p>	<p>Zdecydowanie źle</p>	<p>Brak współpracy</p>
<p>☐ Inne organizacje pozarządowe (Jakie?)</p>					
<p>☐ PFRON</p>					

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

☐ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie					
☐ Ośrodek pomocy społecznej					
☐ Placówki służby zdrowia (Jakie?)					
☐ Inne, jakie?.....					
14. Jakie są według Pana(i) kluczowe potrzeby w zakresie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych (w szczególności w rehabilitacji społecznej i zawodowej)?					
☐					
☐					
METRYCZKA					
M 1. Płeć respondenta			M 2. Wiek respondenta		
☐ Kobieta			☐ Poniżej 25 lat		
☐ Mężczyzna			☐ 25-40		
			☐ 41-55		
			☐ 56-65		
			☐ Powyżej 65		
M 3. Stanowisko respondenta			M 4. Rodzaj organizacji		
☐ Kadra zarządzająca (Prezes, Wiceprezes, Członek Zarządu, Dyrektor)			☐ Stowarzyszenie		
☐ Terapeuta/rehabilitant			☐ Fundacja		
☐ Wolontariusz			☐ Towarzystwo		
☐ Psycholog/psychiatra			☐ Klub		
☐ Inne, jakie?.....			☐ Centrum		
			☐ Inne, jakie?.....		
M 5. Lokalizacja organizacji					
☐ Wieś					
☐ Miasto do 20 tys. mieszkańców					
☐ Miasto od 20 do 50 tys. mieszkańców					
☐ Miasto od 50 do 100 tys. mieszkańców					
☐ Miasto powyżej 100 tys. mieszkańców					
<i>Dziękujemy za poświęcony czas.</i>					

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

7. Spis tabel, rysunków, wykresów, map

7.1. Spis tabel

Tabela 1. Spis wykorzystanych skrótów	6
Tabela 2. Cele szczegółowe oraz pytania badawcze	8
Tabela 3. Zjawisko niepełnosprawności w Polsce (częstotliwość występowania według płci i miejsca zamieszkania) w roku 2002	21
Tabela 4. Liczba osób niepełnosprawnych w województwie lubelskim (podział według płci i wieku) w roku 2002	23
Tabela 5. Zjawisko niepełnosprawności w Polsce (częstotliwość występowania według wieku w roku 2009)	23
Tabela 6. Zestawienie wybranych działań gmin i powiatów na rzecz osób niepełnosprawnych	28
Tabela 7. Działania zwiększające efektywność wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych	66
Tabela 8. Tabela wniosków i rekomendacji	68

7.2. Spis rysunków

Rysunek 1. Podsumowanie zastosowanych metod i technik badawczych	9
Rysunek 2. Rodzaje niepełnosprawności	18
Rysunek 3. Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności wydawane przez dawny oraz obecny system orzecznictwa	19
Rysunek 4. Stopnie niepełnosprawności	20
Rysunek 5. Główne potrzeby osób niepełnosprawnych	25
Rysunek 6. Prawa osób niepełnosprawnych	26
Rysunek 7. Elementy tworzące system wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych w województwie lubelskim	46
Rysunek 8. Mocne strony systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych w regionie	49

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

Rysunek 9. Słabe strony systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych w regionie 52

7.3. Spis wykresów

Wykres 1. Płeć ankietowanych przedstawicieli OPS	12
Wykres 2. Wiek ankietowanych przedstawicieli OPS	13
Wykres 3. Stanowisko ankietowanych przedstawicieli OPS	13
Wykres 4. Lokalizacja jednostek zatrudniających ankietowanych przedstawicieli OPS .	14
Wykres 5. Płeć ankietowanych przedstawicieli NGO	15
Wykres 6. Wiek ankietowanych przedstawicieli NGO	15
Wykres 7. Stanowisko ankietowanych przedstawicieli NGO	16
Wykres 8. Rodzaj organizacji zatrudniających ankietowanych przedstawicieli NGO	16
Wykres 9. Lokalizacja organizacji zatrudniających ankietowanych przedstawicieli NGO	17
Wykres 10. Formy wsparcia oferowane ON przez ośrodki pomocy społecznej	36
Wykres 11. Formy wsparcia oferowane ON przez organizacje pozarządowe	37
Wykres 12. Czy Pana(i) zdaniem niepełnosprawność na terenie Państwa gminy jest problemem, z którym boryka się wielu mieszkańców?	38
Wykres 13. Czy Pana(i) zdaniem niepełnosprawność jest problemem, z którym boryka się wielu mieszkańców Lubelszczyzny?	39
Wykres 14. Które z dostępnych form wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych uważa Pan(i) za najbardziej efektywne?	41
Wykres 15. Które z dostępnych form wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych uważa Pan(i) za najbardziej efektywne?	42
Wykres 16. Które z dostępnych form wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych uważa Pan(i) za najmniej efektywne?	43
Wykres 17. Które z dostępnych form wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych uważa Pan(i) za najmniej efektywne?	44
Wykres 18. Jak Pan(i) ocenia system wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych?	47
Wykres 19. Jak Pan(i) ocenia system wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych?	48

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

Wykres 20. Jakie deficyty można zauważyć w zakresie systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych?	56
Wykres 21. Jakie deficyty można zauważyć w zakresie systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych?	58
Wykres 22. Jakie bariery stanowią dla Państwa największą przeszkodę w skutecznej realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych?	60
Wykres 23. Jakie bariery stanowią dla Państwa największą przeszkodę w skutecznej realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych?	61
Wykres 24. Czy Państwa jednostka współpracuje i/lub współpracowała z innymi podmiotami w zakresie wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych?	62
Wykres 25. Jak Pan(i) ocenia współpracę Państwa jednostki z innymi podmiotami?.....	63
Wykres 26. Czy Państwa organizacja współpracuje i/lub współpracowała z innymi podmiotami w zakresie wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych?	65
Wykres 27. Jak Pan(i) ocenia współpracę Państwa organizacji z innymi podmiotami? ..	65

7.4. Spis map

Mapa 1. Częstość występowania niepełnosprawności w Polsce (według województw na 1000 mieszkańców)	22
---	----

„Wsparcie Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej w zakresie utworzenia Obserwatorium Integracji Społecznej” – Projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet I „Zatrudnienie i integracja społeczna”, Działanie 1.2 „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”

8. Źródła

1. 475 Uchwała Sejmu z dnia 1 sierpnia 1997 r., Karta Praw Osób Niepełnosprawnych
2. *Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych*, Nowy Jork, 13 grudnia 2006 r.
3. *Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań*, GUS, Warszawa 2002
4. Piotr Przybysz, *Prawa człowieka a prawa niepełnosprawnych*, Warszawa 1997, www.piotr_marek_przybysz.republika.pl/teksty/disabled.pdf [dostęp na dzień: 22.10.2013]
5. *Sprawozdanie MPiPS-03-R za I-XII 2012 r.*, Lublin 2012
6. *Stan zdrowia ludności Polski w 2009 r.*, GUS, Warszawa 2011
7. *Strategia polityki społecznej województwa lubelskiego na lata 2005-2013*, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, Lublin 2005
8. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
9. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
10. www.bazy.ngo.pl [dostęp na dzień: 13.09.2013]
11. www.far.malopolska.zax.pl/pdf/Biuletyn200904.pdf [dostęp na dzień: 02.12.2013]
12. www.stat.gov.pl/lublin/69_137_PLK_HTML.htm [dostęp na dzień: 28.09.2013]
13. www.zus.pl/files/Informator_dla_osob_niepelnosprawnych.pdf [dostęp na dzień: 02.12.2013]